

VASA UNIVERSITET

Enheten för marknadsföring och kommunikation
Magisterprogrammet i svenska och språkbad

Mika Rauhala

Språkanvändning och språkbehärskning hos polyglotter - en fallstudie om
sex EU-informanters flerspråkiga språkbruk inom EU

Vasa 2018

INNEHÅLL

TIIVISTELMÄ	5
1. INLEDNING	6
1.1 Bakgrund	6
1.2 Syfte & forskningsfrågor	6
1.3 Material & metod	9
2.FLERSPRÅKIGHET& SPRÅKINLÄRNING	14
2.1 Centrala definitioner	14
2.2 Om polyglotter - definitioner och antal	15
2.2.1 <i>Laurens informanter</i>	17
2.2.2 <i>Hyltenstams informanter</i>	23
2.3 Två och flerspråkighet i samhället	24
2.4 Två och flerspråkighet hos individen	28
2.5 Språkinläring och kultur	29
3. ATT KOMMUNICERA PÅ FLERA SPRÅK	33
3.1 Villighet att kommunicera (WTC)	33
3.2. Dominant Language Constellation (DLC)	37

4. RESULTAT & ANALYS	40
4.1 Informanternas syn på sig själva som polyglotter	40
4.2 Informanternas språkrepertoar	45
4.3 Metoder och inlärningssätt för lärande	49
4.4 Användning av språk enligt domän	55
4.5 Användning av språk enligt frekvens och kommunikationsform	62
4.6 Informanternas bedömning av sina språkfärdigheter	65
4.7 Språk och kultur	78
4.8 Språk och framtid	81
5. SLUTDISKUSSION	84
LITTERATUR	87
BILAGOR	
Bilaga 1. Questions for the survey	93
Bilaga 2. Questions for the interview	93
Bilaga 3. Alla språk som informanterna behärskar	95
FIGURER	
FIGUR 1. En jämförande figur av de fem polyglotternas sätt att lära sig språk med hjälp av en skala från formell ansats till informell ansats.	22
FIGUR 2. En jämförande figur av de två polyglotternas sätt att lära sig språk med hjälp av en skala från formell ansats till informell ansats.	24
FIGUR 3. De sex informanternas rapporterade metoder för språkinlärning enligt en skala från formella till informella metoder.	50

TABELLER

TABELL 1. Informanternas namn, nationalitet, yrke och språk(sex viktigaste)	10
TABELL 2. Informanternas sex viktigaste språk	45
TABELL 3. De vanligaste språken bland de sex informanterna	46
TABELL 4. Användning av informella & formella metoder	49
TABELL 5a. Informanternas inlärningsätt (informella metoder)	52
TABELL 5b. Informanternas inlärningsätt (formella metoder)	53
TABELL 6a. Användning av S1 i olika domäner	55
TABELL 6b. Användning av S2 i olika domäner	56
TABELL 6c. Användning av S3 i olika domäner	56
TABELL 6d. Användning av S4 i olika domäner	57
TABELL 6e. Användning av S5 i olika domäner	58
TABELL 6f. Användning av S6 i olika domäner	58
TABELL 7. Informanternas användning av språk i olika domäner	59
TABELL 8. Informanternas användning av språk enligt tid	63
TABELL 9. Informanternas DLC (Jämför med avsnitt 3.2)	64
TABELL 10. Informanterna och föredragen kommunikationsform	64
TABELL 11a. Gunillas behärskning av språk	66
TABELL 11b. Joannas behärskning av språk	66
TABELL 11c. Svens behärskning av språk	67
TABELL 11d. Marias behärskning av språk	67
TABELL 11e. Ivans behärskning av språk	68
TABELL 12a. informanternas behärskning av S2	68
TABELL 12b. informanternas behärskning av S3	69
TABELL 12c. informanternas behärskning av S4	70
TABELL 12d. informanternas behärskning av S5	71

TABELL 12e. informanternas behärskning av S6	72
TABELL 13a. De lättaste områdena för språkbehärskning enligt informanternas bedömning	73
TABELL 13b. De svåraste områdena för språkbehärskning enligt informanternas bedömning	74
TABELL 14. informanternas behärskning av olika områden i sina språk enligt medeltal	75
TABELL 15. informanternas behärskning av sina språk enligt medeltal	76
Tabell 16. Informanternas framtid vad gäller språkinlärning	82

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän yksikkö**

Tekijä:	Mika Rauhala
Pro gradu-tutkielma:	Språkanvändning och språkbehärskning hos polyglotter - en fallstudie om sex EU-informanters flerspråkiga språkbruk inom EU
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Koulutusohjelma:	Ruotsin kielen ja kielikylvyn maisteriohjelma
Oppiaine:	Ruotsin kieli
Valmistumisvuosi:	2018
Työn ohjaaja:	Siv Björklund

TIIVISTELMÄ

Monikielisyyttä käsittelevän kurssin aikana tutustuin polyglotteihin, joka vaikutti saman tien mielenkiintoiselta aiheelta gradua varten. Saadakseni materiaalia tutkimusta varten, päätin tehdä kyselyn, jonka tarkoituksena on selvittää miten polyglotit oppivat kieliä. Kyselykaavake koostuu neljästä osasta; kielen oppiminen, käyttäminen ja ymmärtäminen sekä kielet ja tulevaisuus. Kyselyyn vastasi kuusi vapaaehtoista, joista neljä on naisia. Vapaehtoiset työskentelevät EU:ssa kielten parissa.

Tutkimuksessani käytän pääosin tarkasti kuvailevaa kvalitatiivista lähestymistapaa, kun taas kvantitatiivista lähestymistapaa käytän taulukoiden yhteydessä. Tärkeimmät tavoitteeni on tutkia 1) kuinka monikieliset ihmiset oppivat kieliä 2) millaisissa tilanteissa he käyttävät kieliään 3) millä tasolla informantit katsovat taitonsa olevan hallitsemisensa kielissä 4) onko kulttuurilla millainen vaikutus kielten oppimiseen.

Kaikki informantit hallitsevat äidinkieltä (puhuminen, kirjoittaminen, lukeminen ja kuuntelu) keskiarvolla 5. Gunilla, Joanna ja Ivan puhuvat parhaiten toista kieltään, kun taas Maria puhuu kyseistä kieltä huonoiten. Gunilla, Joanna ja Sven kommunikoivat parhaiten kolmannella kielellä, kun taas Sven hallitsee kyseisen kielen huonoiten. Maria on puolestaan paras neljännessä kielessä, kun taas huonoin on Joanna. Sven hallitsee viidennen kielen parhaiten, kun taas huonoin on Maria. Sven on paras myös kuudennessa kielessä, kun taas huonoin on Joanna.

Kaikki vastaajien mielestä kulttuurilla on suuri vaikutus kielten oppimiseen. Sen avulla uusi kieli (ja ihmiset) avautuu uudella tavalla. Kaikki informantit paitsi Gunilla (4 kieltä: ruotsi, ranska, englanti ja hollanti) käyttävät pääasiassa kolmea kieltä arjessa. Suosituimpia kieliä kolmen eniten käytetyn kielen joukossa ovat englanti (6/6) ruotsi (4/6) ja ranska (4/6) Harvinaisimpia kieliä ovat slovakia, espanja, hollanti, liettua ja saksa (kaikkia puhuu vain 1 informantti).

AVAINSANAT: Polyglotit, monikielisuus, kieli ja kulttuuri, DLC, WTC

1. INLEDNING

1.1 Bakgrund

Under en kurs om flerspråkighet fick jag bekanta mig med polyglotter (för definition av polyglott, se avsnitt 2.2) som genast föreföll mig som ett mycket intressant tema för min blivande avhandling pro gradu. Temat polyglotter har inte förr studerats mycket (Hyltenstam 2016:216) Att temat är ganska nytt är både positivt och negativt. För det första är det inte svårt att komma på något nytt medan det är svårt att hitta teorier och tidigare forskning om temat. Det andra problemet som jag hade var hur skulle jag få ihop materialet för min blivande undersökning. Jag talade med min handledare, professor Siv Björklund som visade grönt ljus för tanken och föreslog att jag skulle kontakta professor Kenneth Hyltenstam vid Stockholms Universitet och en kontakt vid EU för att komma vidare.

Tack vare Kenneth Hyltenstam fick jag ett par artiklar som var mycket intressant läsning. Efter att ha läst en del om polyglotter bestämde jag mig att bygga upp en enkät vars syfte är att undersöka hur polyglotter lär sig språk. I enkäten frågar jag bland annat i vilka situationer de använder språken och vilka kriterier som är aktuella när de väljer nästa språk som inlärningsobjekt. Samtidigt som jag hade talat med Kenneth Hyltenstam och kontakten vid EU hittade jag från nätet så kallade Youtube polyglotter som jag tänkte använda som pilotmaterial och möjligtvis använda för en intervju. Kontakten vid EU svarade att hon kan förmedla enkäten vidare till sina arbetskamrater vid EU.

1.2 Syfte & forskningsfrågor

Jag har två olika huvudsyften med min studie. Ett huvudsyfte är att undersöka hur polyglotter lär sig språk och vilka tankar de har om sin användning och behärskning av olika språk. Därtill är jag intresserad av att se hur de bedömer att de använder sina olika språk i förhållande till varandra. Ett andra huvudsyfte är att på basis av informanternas svar redovisa för hur mina informanternas språkliga vardag ser ut idag och i framtiden. Utgående från dessa huvudsyften har jag formulerat följande forskningsfrågor:

1) Hur lär sig polyglotter språk?

1a. I hurdana kontexter använder mina informanter sina språk?

1b. På vilken nivå anser mina informanter att deras kunskaper ligger?

1c. Vilka inbördes relationer anger mina informanter om sina språk?

2) Hur ser polyglotternas språkliga vardag ut nu och i framtiden?

2a. Finns det språk som nu är mer framträdande i polyglotternas vardag?

2b. Finns det språk som blir mer framträdande i polyglotternas vardag i framtiden?

Jag antar att informanterna använder sina språk växlande beroende bland annat av situationen och människor som är närvarande. Detta kommer också tydligt fram i forskningen. T.ex. Baker (2006:101-103) anser att flerspråkiga personer är benägna att byta sitt språk enligt samtalspartnern och situationen. Enligt Ladberg (2003) använder majoriteten av flerspråkiga människor olika språk beroende på miljön och situationen. Detta innebär att man kan kommunicera på ett språk hemma och med familjen medan man använder ett annat på arbetsplatsen och ett tredje språk med grannar. Fast personens språkfärdigheter och ordförråd kan utvecklas olika beroende på språk kan man identifiera sig som flerspråkig genom att man klarar av att kommunicera på flera språk i olika situationer (Ladberg, 2003).

Därtill antar jag att mina informanters kunskaper i språk ligger på en mycket hög nivå med tanke på att de flesta anser sig vara polyglotter och genom att de har språkrelaterade anställningar inom EU. I anställningsuppgiften ingår därmed en hög behärskning av språk. Enligt Europeiska kommissionen (2017) finns det 24 språk som har officiell status inom EU. Dessa språk är: bulgariska, danska, engelska, estniska, finska, franska, grekiska, iriska, italienska, kroatiska, lettiska, litauiska, maltesiska, nederländska, polska, portugisiska, rumänska, slovakiska, slovenska, spanska, svenska, tjeckiska, tyska och ungerska. Därtill finns det två språk som är officiella nationellt (inte på unionnivå), nämligen luxemburgiska och turkiska. Institutioner, organ och byråer som har med EU att göra har en språkpolicy vars syfte är att främja den språkliga mångfalden i samma veva som utgifterna hålls nere. I praktiken betyder det att alla lagar och de flesta officiella handlingar som stiftas i EU översätts till de officiella språken. Dock översätts

förhandlingar som berör bara en juridisk person oftast till det språk som denna person behärskar. En officiell tidning för EU publiceras varje dag på alla 24 språk. Varje medborgare i EU har rätt att vända sig till organ, institutioner och byråer inom EU på alla officiella språk och få svar på samma språk. Däremot har Europeiska kommissionen bara engelska franska och tyska som arbetspråk förutom i kontakt med allmänheten. Många officiella dokument översätts till alla 24 språk men största delen av den interna kommunikationen blir inte översatt. I kommissionen fungerar ca 1750 översättare och ca 600 andra assistenter som jobbar med översättningar i sin vardag; något som innebär att Europeiska kommissionen är en av världens största arbetsgivare för översättare. Avdelningen för översättning i Europeiska kommissionen översätter text för kommissionen från och till de 24 officiella språken (plus några extra vid behov) (Wikipedia: Europeiska unionens officiella språk 2017). (Europeiska kommissionen, 2017)

Jag utgår också från att informanterna har möjlighet att vara delaktiga i många kulturer vilket bl a Byram & Morgan (1994) anser spela en stor roll vid språkinläring. (se avsnitt 2.5). Vidare tror jag att informanterna i sina svar kommer att visa att de använder sig av flera språk mycket ofta när de är t.ex. på jobbet, hemma och med familjen samt i hobbyer. I synnerhet förväntar jag mig att svenska, engelska och franska används frekvent, eftersom informanterna är utsatta för dessa språk i sin vardag. Enligt ny forskning om flerspråkiga människors vardag är det ofta just tre språk som blir mer framträdande (s.k. Dominant Language Constellations, se vidare avsnitt 3.2) i vardagen (Aronin & Singleton, 2012:66).

Slutligen tror jag att informanterna har som mål att de utvecklar sina kunskaper i de språk som de redan behärskar samt vill lära sig ännu några språk. Det är ju frågan om människor som arbetar med språk yrkesrelaterat och som därför är intresserade och motiverade av att lära sig språk. Att nya språk ingår i deras framtida mål är därmed troligt.

Min studie skiljer sig från tidigare undersökningar åtminstone i detta att mina informanter jobbar vid en offentlig organisation medan Hyltenstam (2016) och Laurén (2006) inte har studerat polyglotter i en viss offentlig organisation utan de har mera koncentrerat sig på polyglotter som jobbar inom olika yrken. Därtill har åtminstone Laurén träffat sina informanter medan jag har haft kontakt med mina polyglotter via en elektronisk enkät och nätintervju eftersom jag inte haft möjlighet att åka och träffa dem personligen.

1.3 Material och metod

Jag har sammanställt en elektronisk enkät (se bilaga 1) som jag använder som material för min undersökning. Enkäten består av 4 delar. Dessa fyra teman bedömde jag vara lagom många eftersom dessa är områden som enligt mig är viktiga med tanke på mina forskningsfrågor. Frågorna kom jag på med hjälp av litteraturen som jag hade läst och min handledares förslag. I den första delen har jag haft språkinlärning som tema och där frågar jag t.ex. hur informanterna lärt sig språken som de använder. Den andra delen koncentrerar sig på språkanvändning och där vill jag bl.a. veta hur ofta informanterna använder sina språk. Den tredje delen innehåller frågor som rör temat språkförståelse: i denna del vill jag undersöka vad som är lättast/svårast i informanternas språk medan den fjärde delen handlar om språk och framtiden. I den delen bad jag informanterna att ange de tre språk som de tror de kommer att ha mest nytta av i framtiden.

Jag testade enkäten som jag medvetet har skrivit på svenska genom att skicka den till olika polyglottgrupper på Facebook med dålig framgång. Jag hittade inte många som kan åtminstone sex språk på en hög nivå och förstår svenska. Trots att man benämner sig själv polyglott verkar det alltså råda en stor omedvetenhet bland lekmän om hur många språk och vilken färdighetsnivå man behöver uppnå för att kalla sig polyglott. Många lekmän trodde antingen att det räcker med 3-4 språk eller att det behövs åtminstone 8 språk. Jag följde med deras konversationer i Facebook men också i frivilligas svar på pilotundersökningen märkte jag att deras kunskaper inte var på särskilt hög nivå. Det verkade som om de flesta människorna i dessa grupper behärskar mellan 2-4 språk.

I samband med att jag skickade enkäten till EU- kontakten för vidare spridning översatte jag enkäten till engelska för att uppnå en större publik som informanter. Efter några små justeringar blev enkäten färdig i början av september 2016. Före slutet av oktober hade jag fått fem enkätsvar, vilket var något mindre än jag förväntat mig. Min EU kontakt var så vänlig och sände då en påminnelse om att besvara enkäten. För att få mera svar förlängde jag deadlinen tills slutet av november. Efter att jag öppnade enkäten på nytt fick jag ett svar till. Det totala antalet informanter i min undersökning är alltså sex stycken.

Enkäten besvarades av sex informanter av vilka fyra är kvinnor. Jag använder fingerade namn för att skydda deras identitet men ändå kunna göra informanterna mer personliga. Modersmålet är svenska hos fyra informanter (av vilka två är simultant tvåspråkiga, svensk/polsk respektive svensk/fransk) medan en har slovakiska som modersmål och en lettiska. Fem av informanterna översätter text i sitt arbete medan en är "språkassistent". Det är sannolikt att svenskan blev ett så framträdande språk eftersom kontakten vid EU är svenskspråkig och informanterna består av hens arbetskamrater och bekanta.

TABELL 1: Informanternas namn, nationalitet, yrke och språk (sex viktigaste)

Informant	1	2	3	4	5	6
Namn	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan
Nationalitet	Slovak	svensk	svensk/fransk	svensk	svensk/polsk	lettisk
Titel	Språkassistent	översättare	översättare	översättare	F.d. översättare	översättare

För att ytterligare komplettera de svar som jag fått via enkäten bad jag mina informanter om möjligheten att ställa upp för en intervju via Skype eller e-post. Informanterna fick själva bestämma vilketdera sättet de föredrog. I enkäten hade jag preliminärt frågat informanterna hur de skulle förhålla sig till en intervju i framtiden. När det var dags att börja intervjun kontaktade jag informanterna som hade angett sig vara frivilliga per e-

post. Sedan bestämde vi tillsammans om hur vi skulle förverkliga intervjun. Sist och slutligen anmälde fyra informanter sig för intervju, nämligen informanterna Gunilla, Sven, Maria och Ivan. Jag har intervjuat två informanter via Skype (Sven och Ivan) medan den tredje informanten intervjuades via telefon (Gunilla) och den fjärde via e-post (Maria). Ivan och Sven blev intervjuade den 14 mars 2017, den ena på engelska och den andra på svenska. Gunilla intervjuade jag den 26 april 2017 på svenska medan Maria skickade sina svar på engelska den 28 april 2017. Ivans och Svens intervju tar ca. en timme var medan längden på Gunillas intervju är ca 20 minuter.

I samband med intervjun får informanterna besvara 20 frågor (se bilaga 2) som behandlar områdena kontext, språkfärdigheter, språk och kultur samt karaktäristiska drag hos polyglotter. Delen kontext handlar närmare sagt om relevant basinformation om informanternas relation till språk medan jag behandlat frågor som har med informanternas färdigheter i språk att göra i den andra delen. I den tredje delen studeras vilken anknytning kultur har till språk enligt informanterna medan den fjärde delen tar upp hur informanterna förhåller sig till att vara polyglott. För dessa områden har jag ställt bland annat följande frågor: Vad betyder ett språk för dig (kontext)? När du studerar ett nytt språk vad vill du lära dig först och varför (språkfärdigheter)? Vilken roll spelar kultur i språkinläring (språk och kultur)? Några människor sägs tala över 50 språk flytande. Tror du på det? Varför / varför inte? (karaktäristiska drag hos polyglotter). Jag valde dessa områden efter att jag hade bekantat mig med verk som är skrivna av Michael Byram och efter en konversation med min handledare.

För att analysera de svar jag fått via den elektroniska enkäten och nätintervjuerna använder jag både kvantitativ och kvalitativ metod. Holme & Solvang (1997:76) konstaterar att den kvantitativa metoden används för att omvandla information till siffror och mängder. Samma skribent (1997:86) tillägger att i kvantitativa undersökningar är det väsentligt att forskaren ger en bred beskrivning av den kvantitativa variationen. Vid kvantitativa studier är man intresserad av det typiska, gemensamma och representativa. Därtill är det kännetecknande för denna metod att man beskriver och förklarar mycket noggrant sitt material/ sina forskningsresultat och att forskaren tittar på materialet på

längre avstånd. Typiska metoder för att hitta material är systematiska och strukturerade intervjuer, t.ex. en enkät med fasta svarsalternativ (Holme & Solvang, 1997). Med en strukturerad intervju menar (Limbach 2006:10-13) att frågorna i intervjun är bestämda i förväg och att ordningsföljden av frågorna styrs starkt av intervjuaren själv. Min intervju är en semistrukturerad intervju; jag har kommit på intervjufrågorna i förväg med hjälp av min handledare men ändå ger jag utrymme för informanterna att besvara frågorna fritt efter egna tankar.

Enligt Holme & Solvang (1997:86) är det däremot viktigt att man i kvalitativ metod strävar efter den bästa möjliga återspegligen av den kvalitativa variationen. De tillägger att när man har en kvalitativ synpunkt är målen att ge så mycket information som möjligt om ett litet material. Enligt dem är det avvikande och det säregna det som är intressant vid kvalitativa studier. Samma skribenter (1997:76) konstaterar att forskarens uppfattningar och tolkningar av materialet står i förgrunden. Eklund (2012:5) noterar att med hjälp av kvalitativ analys försöker man hitta de kategorier, de beskrivningar eller modeller som bäst lämpar sig för det undersökta fenomenet eller sammanhanget i omvärlden. Enligt henne handlar det om att skildra egenskaperna hos det man undersöker och hur någonting är uppbyggt. Slutligen medför den kvalitativa metoden att man söker svar på hur man beskriver eller hänvisar till något (Eklund 2012:5). Det är också typiskt att forskaren observerar fenomenet på nära håll; hen är medveten om att hen kan påverka resultaten genom att vara så nära de analyserade enheterna. (Holme & Solvang, 1997:86). Typiska metoder är osystematiska och ostrukturerade observationer samt djupintervjuer utan fasta frågor eller svarsalternativ.

I min undersökning använder jag en enkät med fasta frågor som materialmässigt representerar kvantitativ metod. Ett kvantitativt förhållningssätt är användbart för mig när jag sammanställer informanternas svar i form av siffror och tabeller. Min studie handlar ändå mest om att analysera på djupet olika drag hos de sex informanterna vilket leder till att en mer kvalitativ metod är lämplig för mig. Analysen har kvalitativa drag när jag beskriver och analyserar olika aspekter av mina informanternas flerspråkiga språkbruk.

Jag kommer att jämföra språkbruket mellan de sex informanterna som deltog i undersökningen. I varje avsnitt jämför jag informanternas språkbruk med varandra t.ex. vad gäller inlärningsmetoder, språkanvändning och språkbehärskning.

Min studie kan också ses som en fallstudie genom att jag undersöker hur en grupp människor (polyglotter) använder sitt språk i en given situation. Med fallstudier avser Denscombe (2014) att man studerar specifika fall. Det som är viktigt är att fallet har en präglade identitet som gör det möjligt att studera enheten skilt från sitt sammanhang. Fallstudien behöver alltså handla om ett ganska självständigt studieobjekt som kan avgränsas tydligt. Denscombe (2014) anser att tack vare fallstudier kan man dyka ner i ett specifikt problem och studera företeelser som annars skulle bli utan uppmärksamhet. Det väsentligaste är att utreda vad som är på gång i miljön men också varför dessa händelser pågår är av intresse vad gäller fallstudier. Iveroth (2012) menar däremot att med hjälp av fallstudier kan man stifta bekantskap med en företeelse i dess äkta sammanhang dvs. kontext (t. ex politik, processer, relationer, sociala strukturer). Han tillägger att en fallstudie koncentrerar sig på frågor som hur och varför.

2. FLERSPRÅKIGHET OCH SPRÅKINLÄRNING

I detta kapitel kommer jag att definiera de centrala begreppen i min studie efter vilket jag behandlar polyglotter och presenterar några undersökningar kring temat. Jag introducerar dessutom kort hur flerspråkighet tar sig uttryck på individ – och samhällsnivå. Till slut diskuterar jag förhållandet mellan språkinläring och kultur.

2.1 Centrala definitioner

I detta avsnitt definierar jag de centrala begreppen samt beskriver språkförhållanden som har att göra med mitt ämne för att ge läsaren information om och förståelse för olika begrepp som används allmänt men ändå uppfattas mycket olika t.ex. enspråkig, tvåspråkig och flerspråkig.

Enspråkig är en person som använder ett språk i sin vardag men kan behärska flera varieteter och register av detta språk. En annan användbar synonym är monoglott. (Kemp 2009:13) Tvåspråkig är en individ som använder sig av två språk i sin omgivning (Kemp 2009:14). Tvåspråkighet används ibland som synonym till tvåspråkig (alltså om människan) medan man ibland urskiljer mellan dessa två termer genom att tvåspråkighet syftar på samhällen som använder två språk (Kemp 2009:14). Grosjean (1992:51) konstaterar enligt Aarsæther, Cromdal & Ewaldson (2003:108) däremot att “tvåspråkighet är en regelbunden användning av två (eller flera) språk, och tvåspråkiga är de människor som behöver och använder två (eller flera) språk i sitt vardagliga liv”. Flerspråkig är en människa som behärskar tre eller flera språk och kommunicerar med dessa språk antingen separat eller i olika grad av kodväxling. McArthur (1992) framhäver att olika språk används för olika funktioner och kompetensen i språken varierar i enlighet med register, yrke och utbildning. Flerspråkiga personernas kunskaper i de bemästrade språken kan variera. (Kemp 2009:15)

2.2 Om polyglotter - definitioner och antal

I detta avsnitt berättar jag kortfattat om polyglotter (definition, historia, indelningar) med hjälp av två källor: Lauren (2006) och Hyltenstam (2016) samt presenterar några språkbiografier.

Om man letar efter termen polyglott i index och innehållsförteckningar hittar man normalt mycket litet information bortsett från listor över kända polyglotter. Ett undantag är neurolingvisten Franco Fabbro som använder termen som motsats till enspråkig då han diskuterar hur flerspråkighet och enspråkighet organiseras i hjärnan (Fabbro 1999:208). Kenneth Hyltenstam som är en av de få som har undersökt detta tema tidigare har studerat listan på ca 100 kända och dokumenterade polyglotter från 1400-talet till idag. Enligt listan har eller hade ca hälften av dessa polyglotter språk som sin profession; det fanns både tolkar och författare men också politiker och trädgårdsmästare (Hyltenstam 2016: 216).

Termen polyglott som är en sammansättning av två grekiska morfem med betydelsen 'flera' och 'språk' används i meningen att beskriva en flerspråkig ordbok eller en flerspråkig bok som Bibeln (Laurén 2006:74). Nationalencyklopedins ordbok definierar däremot en polyglott som en människa som talar flera språk flytande (Nationalencyklopedins ordbok 1996:599)

Det finns information om människor som inte har haft någon kontakt med skolan och ändå tillägnat sig flera språk. I antropolog Sorensens (1967) rapport om språk i ett område i Sydamerika räknar han med 10 000 indianer som kan ett tjugotal sinsemellan oförståeliga språk. Enligt vanan gifter man sig med någon vars modersmål inte är detsamma som ens eget. Barnen lär sig både moderns och faderns språk och ett lingua franca, tukano. Med ett lingua franca avser Edwards (2012:47f) ett språk som används för kommunikation mellan större språkliga gemenskaper. Under livstiden lär man sig ständigt nya språk. Det pågår alltså mycket språkinläring jämsides med skola och universitet och efter avklarad utbildning. En del människor har helt enkelt förmåga

och/eller motivation att tillägna sig flera språk: en förmåga som kan vara intressant att utforska ifråga om hur de klarar av detta (Lauren 2006:74f).

Collinder (1959) nämner en kardinal som kunde speciellt många språk. Troligen är det fråga om kardinal Giuseppe Mezzofanti (1774–1849) som var berömd för att kunna 38 språk och 50 dialekter flytande medan han talade andra språk mindre flytande.

Det är inte sällsynt att människor räknar med ett eller två eller mindre ofta tre eller fyra språk i sin språkliga repertoar som utvecklades i barndomen. Om man har gynnsamma omständigheter för språktillägnande, möjligheter till träning och engagemang är det inte någonting konstigt med att kunna flera språk på en hög nivå. (Hyltenstam 2016:215) Mer sällsynt däremot tillägnar man sig 10 eller 20 språk och är kapabel att använda dem under hela sitt liv. I litteraturen kallas sådana människor för polyglotter eller hyperpolyglotter som är en term av R. Hudson. Enligt Hudson (2012:24) är hyperpolyglott en människa som kan tala sex eller flera språk på en hög nivå. Hyltenstam (2016) nöjer sig dock med termen polyglott hellre än hyperpolyglott. Jag använder mig av termen polyglott eftersom det är den term som de flesta forskare inom området använder. Polyglotter har varit föremål för få studier inom andraspråksforskningen. Detta är paradoxalt, eftersom polyglotter briljerar i att lära sig nya språk och därmed skulle kunna avslöja ny kunskap om flera fenomen som är involverade i andraspråksinläring och -användning. (Hyltenstam 2016:217)

Förekomsten av exceptionellt språkbegåvade personer är väl belagd. Bland många andra personer nämner Baker & Prys Jones (1997: 19) en Harold Williams (1876–1928) från Nya Zeland som talade 58 språk. Bland annat kunde han vid ett möte vid FN tilltala varje mötesdeltagare på deras eget språk. Baker & Prys Jones (1997) nämner också påven Johannes Paulus II, som kunde engelska, tyska, italienska, polska, latinska, spanska, franska, ryska på en hög nivå men som också kunde ett antal andra språk på en varierande nivå. Hans kunskaper att tillägna sig språk förevisades vid en vistelse i Japan inför vilken han hade lärt sig japanska på en mycket kort tid. Harold Williams och Johannes Paulus II är namn på polyglotter som ofta refereras i litteraturen och nätbaserade källor. (Hyltenstam 2016:217)

Flera nätbaserade källor som Wikipedia, European Direct Navigation och Answers.com anger listor på kända polyglotter. Polyglotterna är listade i kategorier enligt hur många språk de behärskar. Många kategorier innehåller polyglotter som kan 20, 50 eller t.o.m. 100 språk. Många av dessa listor är kopior av varandra medan andra innehåller delvis samma information. Till många namn kan man förhålla sig skeptisk eftersom uppgifterna inte har verifierats i andra källor och man inte har angett källorna till informationen. Några av dessa polyglotter kan färre språk än vad som angetts eller klarar bara vissa delar av språket som muntlig produktion eller textförståelse. Därtill diskuterar man sällan vad det innebär att kunna ett språk eller hur man definierar språk. Många namn som angetts i dessa listor ingår i alla fall också i mera pålitliga källor. Oftast innehåller dessa listor information om födelsedag, yrke och antalet språk som polyglotten sägs behärska. I några fall får man veta mera om individens kunskaper inom de olika språkområdena såsom muntlig produktion och textförståelse. Ibland ingår uppgifter om vilka språk de behärskar i listan (Hyltenstam 2016:218).

I nätbaserade listor ingår namn på 100–150 polyglotter medan man räknar cirka 10 fall i vetenskapliga sammanhang. Den exakta andelen polyglotter spelar inte någon större roll eftersom det inte är möjligt att extrahera information om förekomsten av polyglottism från tillgängliga källor. Därtill kan vi konstatera att eftersom källorna täcker en längre period (från 1400-talet till idag) är polyglottism ett mycket ovanligt fenomen. Å andra sidan är det sannolikt att dessa listor innehåller bara en liten andel av alla polyglotter som har levt under dessa år. Listorna gynnar människor som är kända på grund av andra orsaker än att vara polyglott (Hyltenstam 2016:219).

2.2.1 Lauréns informanter

I sin studie (1999–2002) intervjuade professor Christer Laurén mångspråkiga personer som han hade stött på. Dessa språkbiografier kan ge värdefull information om processen hur man tillägnar sig språk. Hans mål var inte att testa dem formellt på deras språkfärdigheter utan att med språkbiografierna visa på vilken nivå färdigheterna befinner sig. En fördel med språkbiografierna är att de belyser motivation och andra faktorer

bakom språkinlärning som man inte kan få information om med hjälp av test. (Lauren 2006:75). Professor Kenneth Hyltenstam har studerat några polyglotter för projektet Avancerad andraspråksanvändning (Centrum för tvåspråkighetsforskning, 2017). Jag kommer att utnyttja dessa språkbiografier för att ange olika slags profileringar hos mina informanter och ger därför en mer detaljerad beskrivning av Lauréns och Hyltenstams informanter i det följande.

Otto Back

Otto Back, född 1926 är professor vid universitetet i Wien. Han uppger att han är intresserad av olika aspekter inom den allmänna språkvetenskapen. Back förstår åtminstone skriftlig text på 25 europeiska språk bland annat latin, tjeckiska, franska, spanska, italienska, ryska och engelska. Hans modersmål är tyska. Back mötte sitt första främmande språk i tidig barndom via en kopia av Grimms sagor (lågtyska) som var en viktig upplevelse för honom med tanke på intresset för språk. Han lärde sig också latin i tidig ungdom i form av grammatikövningar. På grund av att hans far var jude fick han gå i gymnasium enbart till sjätte klass. I femte och sjätte klass läste Back franska i skolan samtidigt som han studerade spanska, italienska och ryska på egen hand. Intresset för ryska språket väcktes tack vare en propagandistisk utställning och därefter började han studera ryska genom en lärobok. Mellan åren 1945–1946 var Back i amerikansk tjänst i Wien där han utvecklade praktiska färdigheter i engelska. Efter kriget studerade Back romansk och slavisk filologi vid universitetet i Wien.

För Back är ett språk främst ett skrivet fenomen. Att tala och höra betecknar han som två enkelriktade spår; t.ex., kan han tala men inte förstå danska medan han kan förstå italienska bättre än tala. Som forskare intresserar Back sig för 1) relationen mellan ortografi och fonologi 2) språkplanering och planspråk 3) ortnamn ur synkronisk synvinkel och 4) det tyska standardspråkets fonetik i Österrike (Lauren 2006:79ff).

Jean van Yzendoorn

Jean van Yzendoorn är född år 1932. Yzendoorn växte upp nära Rotterdam som son till en holländsktalande snickare och en franskspråkig mor. Liksom andra barn till skeppare gick han i så kallade skepparskolor i hamnar där han lärde sig en praktisk ansats till språk. Jean van Yzendoorns skolspråk är ursprungligen holländska men snabbt kom tyskan med i bilden genom att tyskan gjordes till skolspråk under ockupationen. Vid läroverket studerade han från det första året franska och engelska. Själv lärde han sig portugisiska tack vare en grammatikbok och portugisiska som han umgicks med i Rotterdam (Lauren 2006:82).

Efter studentexamen flyttade Yzendoorn till Aix-en-Provence för att träna sin franska. Där studerade han också provensalska och italienska vid universitetet. År 1956 flyttade han till Sverige efter några månaders studier i svenska. Efter några år i Sverige hade Yzendoorn lärt sig praktisk finska och blev anställd vid ett finskt järnhandelsföretag i Vasa. Som uppgift hade han att hjälpa tekniker med språkproblem och ta hand om maskininköp från Italien. Yzendoorn har också undervisat i franska och spanska vid Vasa universitet men nuförtiden är han ägare till en översättningsbyrå för tekniska översättningar.

Yzendoorn utvecklade sina språkkunskaper främst genom att tala sina språk i praktiken med nativa språkanvändare men grammatiken är ändå grunden i språk för honom. Enligt Yzendoorn är det inte lika lätt att förstå talat språk som att tala själv. Andra strategier som han använder sig av vid språkinlärning är att läsa (grammatik)böcker och lyssna på kassetter. Yzendoorn talar bland annat holländska, tyska, franska, spanska, engelska, arabiska, svenska och finska. (Lauren 2006:83f)

Pertti Laakso

Pertti Laakso som är född 1934 är numera pensionär men har bakom sig en karriär vid Finlands utrikesministerium. Laaksos karriär inom utrikesförvaltningen byggde på hans

goda språkfärdigheter som han skaffade sig genom självstudier. Han har ingen akademisk examen.

Under grundskolan lärde Laakso sig engelska, tyska och något svenska medan han läste franska frivilligt i gymnasiet. På grund av intresset för fysik och astrofysik läste Laakso facklitteratur på främmande språk. Han studerade matematik, fysik och filosofi vid universitetet. På fritiden tog han kurser i klassisk grekiska, sanskrit, litauiska, ungerska och turkiska. Under sina studier var han med i en förening som hade internationella ambitioner och på så sätt skrev han brev på franska, engelska och italienska.

Efter sina studier jobbade Laakso bland annat som telegrafist i två år, efter vilket han blev anställd som konsulsekreterare i Rouen. Därefter jobbade Laakso vid ambassaden i Marocko där han lärde sig arabiska och blev intresserad av japanska. Under de fem år som Laakso jobbade som konsul i Tokyo lärde han sig mycket japanska i början genom att delta i en kurs. Efter Japan tjänstgjorde Laakso 7,5 år som chargé d'affaires i Paris där han upprätthöll sina kunskaper i japanska genom att tala med folk som använde språket.

I något skede har Laakso dock haft ett mera teoretiskt intresse för språkets egenskaper. T.ex. hans intresse för sinotibetanska utbröt för att kunna se spår av försvagade prefix och suffix som hade haft den konsekvensen att språket hade blivit mera isolerande än kinesiskan. Samma skäl låg bakom Laaksos intresse för burmesiska. Därtill är Laakso intresserad av skriftsystem i fjärran östern och av etymologiska aspekter på ordförrådet. Faktumet att en tredjedel av ordförrådet i indonesiskan är av arabiskt ursprung, en tredjedel från sanskrit och en tredjedel lokala ord gör språket spännande för honom. Laakso håller sina kunskaper i språk levande genom att hålla kurser och arbeta som översättare. (Lauren 2006:84–87)

Hansrudi Schaffter

Hansrudi Schaffters (1922–2002) föräldrar kom från olika språkgrupper: fadern var franskspråkig medan mamman talade tyska, som också var hemspråket. Franska lärde

Schaffter genom faderns släkt och under en termin i en fransk skola. Skolan gick han på tyska men också obligatoriska studier i franska och frivilliga studier i engelska ingick i programmet. Under kvällarna deltog Schaffter i kvällskurser i franska och italienska. Därtill läste han tidningar och böcker på franska. Som åttaåring anslöt Schaffter sig till scouterna, något som också var en viktig upplevelse för hans språkintresse. Schaffter skaffade sin yrkesutbildning vid en franskspråkig handelsskola i Bern.

Under åren 1950 till 1959 arbetade Schaffter för Teräs i Finland där han tog hand om importen på engelska, tyska, franska och italienska. Finska och svenska lärde han genom samtal både i arbetet och under fritiden. Enligt Schaffter” är det inte viktigt att allt man säger på ett annat språk skall vara korrekt. Man skall våga yttra sig utan att behöva vara rädd för att göra språkfel.” (Lauren 2006:89f).

Efter perioden vid Teräs och ett kort vikariat vid en mindre textilfirma arbetade han som purser och chefpurser ombord på passagerarfartyg i trafik mellan Finland, Danmark och norra Tyskland. Senare i livet fungerade Schaffter som hotell- och restaurangchef på flera olika håll i Finland bland annat i Vasa. Schaffter bodde i Vasa med sin familj tills sin död 2002. (Lauren 2006:87–90)

Greger Granwik

Granwik som beskrivs som en äventyrare och jägare till sinnet är född 1945 som son till en folkskollärare. Han växte upp i en svensk miljö i närheten av Gamlakarleby. Granwiks studier var framgångsrika i ämnena konst och historia men annars fick han dåliga betyg. I slutet av sina fem år i skolan sökte Granwik sig till ett finskt lag där han fick övning i boxning på finska, ett språk som Granwik hade haft svårigheter med i skolan. Den finska träningen fortsatte efter armen när han fick möjlighet till boxningsträning vid ett finskspråkigt idrottsinstitut. Under några månader talade Granwik enbart finska vilket ledde till att hans kunskaper i finska “blev ganska acceptabla” som Granwik själv säger. Nästa skola var ett svenskspråkigt handelsläroverk i Helsingfors där han studerade finska, tyska och franska. Granwik klarade sig inte så bra i skolan men fick ändå sitt betyg från handelsläroverket över avklarad merkonomexamen. Sommaren 1966 jobbade Granwik i

England vid en partiförsäljare för elapparater. Under denna tid fick Granwik träna tyska i praktiken och han kom för första gången i kontakt med engelskan. Han tränade engelskan genom en bok som till vänster hade text på engelska och till höger en översättning på tyska. Efter en kort tid till sjöss flyttade Granwik till Schweiz där han jobbade i en skotsk textilfirma och tog hand om diverse kontorsarbeten. Under denna tid lärde han sig förstå och tala italienska tack vare italienska gästarbetare som han bodde tillsammans med. År 1969 flyttade Granwik till Johannesburg i Sydafrika inom samma textilfirma. Från och med 1972 började han jaga professionellt för museer i Helsingfors, Bryssel och Bremen. Från och med början av 1990-talet har Granwik befunnit sig under längre perioder i Finland. Under denna tid har han ägnat sig åt att lära sig klassisk arabiska med hjälp av en marockan i bekantskapskretsen.

Enligt honom blev hans franska aldrig riktigt bra, något som ledde till att han helst läste de klassiska franska författarna Maupassant och Flaubert på engelska. Hans överdådiga lättja har gjort att han aldrig har bekantat sig ordentligt med de romanska språken. Granwik äger ingen grammatikbok. Den enda grammatiken han har haft i handen är skolgrammatiken för tyska och franska under skoltiden. (Laurén 2006:90–94)

Formell ansats

Informell ansats

Otto Back Jean van Yzendoorn Hansrudi Schaffter Pertti Laakso Greger Granwik
 ----X-----X-----X-----X-----X-----

FIGUR 1 En jämförande figur av de fem polyglotternas sätt att lära sig språk med hjälp av en skala från formell ansats till informell ansats. Denna skala är representativ för informanterna genom att Laurén har presenterat informanterna på detta sätt.

2.2.2 Hyltenstams informanter

Harold Williams

Harold Williams föddes 1876 på Nya Zeland som son till en av ledarna vid den metodistiska kyrkan. I skolåldern hade han tillgång till pappas bibliotek och nya testamentet på flera olika språk. Genom sitt liv lärde Williams sig främmande språk genom att studera språkets grammatik och ordförråd via nya testamentet på olika språk. Polska och ryska lärde Williams sig i konversationer med arbetarna i området norra Wairoa. Williams blev intresserad av ryska språket tack vare romaner av Leo Tolstoj.

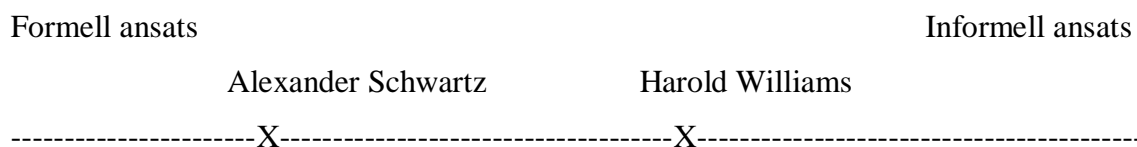
Som 23-årig, när han redan behärskade ca 20 språk, reste han till Europa för att börja sina studier vid universitetet i München från vilket Williams blev färdig tre år senare. I stället för att bli universitetslärare jobbade han som journalist för flera brittiska tidningar i Ryssland och fortsatte sina studier i de slaviska språken. Efter den ryska revolutionen måste han fly från Sovjetunionen. Under de kommande åren lärde han sig språk som japanska, iriska, ungerska, tjeckiska, albanska, och kinesiska. År 1922 blev han anställd som journalist för *The Times* vilket bland annat innebar att han kommenterade politiska händelser runt om världen. Harold Williams dog i London som 52-årig år 1928.

Williams kapacitet att lära sig språk kan sägas vara vanlig i den tidiga barndomen medan han som sjuåring upplevde en "explosion i hjärnan" efter vilken hans kapacitet att lära sig utvecklades märkbart bortsett från matematik som han hade svårigheter med under hela sitt liv. Den förbättrade kapaciteten att lära sig kom fram tydligt i språkinläringen. (Hyltenstam 2016:219f)

Alexander Schwartz

Schwartz är född 1926 i Ungern. Som 10-åring när han började i en skola för judar hade Schwartz redan studerat fyra språk utöver sitt modersmål ungerska, nämligen latin, hebreiska, tyska och engelska. År 1937 flyttade han med sin familj till New York där han

studerade franska vid ett högstadium i Manhattan. Schwartz studerade spanska och italienska på egen hand och snart kunde han läsa böcker skrivna på dessa språk. Schwartz ville bli ingenjör och bedrev studier vid Columbia Engineering School i New York. Han studerade också matematik vilket ledde till att Schwartz fick ett magisterdiplom i matematik 1956. Han ville lära sig ryska eftersom han ansåg att detta språk är nyttigt för en ingenjör men först måste han studerade polska för att komma in i de slaviska språken. Så småningom kunde han fortsätta sina studier i ryska både individuellt och under en kurs vid universitetet i New York. Till slut kunde Schwartz läsa tidskrifter och förstå matematiska böcker på ryska och han började översätta ryska artiklar till engelska för tidningen *The Soviet Journal of Atomic Energy*. År 1962 blev Schwartz anställd vid avdelningen för engelska översättningar vid Förenta Nationerna. I hans jobb ingick inte bara att översätta dokument utan också att skriva engelskspråkiga sammanfattningar till brev från olika delar av världen. För jobbet skoll studerade Schwartz bland annat serbokroatiska, bulgariska, tjeckiska, isländska och katalanska. Sammanlagt översatte han från 31 olika språk till engelska något som är inspelat i Guinness book of records 1994.(Hyltenstam 2016:221f)

FIGUR 2: En jämförande figur av de två polyglotternas sätt att lära sig språk med hjälp av en skala från formell ansats till informell ansats.

2.3 Två och flerspråkighet i samhället

I det perspektiv som studerar flerspråkighet på samhälls nivå ser man flerspråkighet som en fråga om samhällsorganisation. Om man vill förenkla saken kan man konstatera att samhällets flerspråkiga organisationer i viss mån determinerar människornas språkbruk. De makroorienterade sociolingvister syftar till att avslöja normer och värderingar som har med språket att göra och som finns i ett flerspråkigt samhälle. På

detta sätt kan man bättre förstå människornas språkbruk (Aarsæther, Cromdal & Evaldson 2003:30)

Flerspråkigheten är både en enkel beskrivning av språklig mångfald i världen och en föreställning om individens och gruppens förmågor som har utvecklats tack vare den språkliga mångfalden. Eftersom språken är många och livet är kort har det alltid funnits viktiga "lingua francas" (ett gemensamt språk mellan talare av två olika modersmål) som hjälper till i kommunikationen mellan grupper. Dessa har oftast varit prestigefyllda samhällens språk såsom grekiska, latinska, franska, spanska, arabiska och engelska. De starka och tydliga lingua francas har samexisterat historiskt sett med (och inte eliminerat) mer lokala varieteter. Nuförtiden har allvarliga frågor om engelskans ställning som ett språk som hotar andras ställning som ett välmående språk ändå framkommit (Edwards 2012:25)

På statliga eller lokala plan kan man hitta flera svar på språklig mångfald. Den mest generella praxisen är att ett språk anses vara det officiella språket. Språklig mångfald inom ett land är dock mera vanligt än ett språk. Ändå erkänner bara en fjärdedel av länderna flera än ett språk. I länder där flera språk har officiell eller laglig status är oftast ett språk dominerande eller bär med sig social, ekonomisk och politisk styrka. Ett exempel på detta är Schweiz där tyska, franska, italienska och rätoromanska är erkända officiella språk men på lokalt plan är dessa språk inte jämligt användbara i alla områden. Också t.ex. Singapore har fyra officiella språk (engelska, mandarin, tamil och malay) men de två förstnämnda är de viktigaste språken. (Edwards 2012:27)

Flerspråkighet i samhället är ett fenomen som aktualiseras i nästan varje land. På grund av historiska och världspolitiska sammanhang är det mycket sällsynt att stater är språkligt och etniskt homogena. Dock fanns det i Europa för 50 år sedan enstaka länder (t.ex. Island) som kunde räknas som språkligt enhetliga, men t.o.m. dessa länder har på grund av invandring blivit flerspråkiga stater. Medan flerspråkighet i samhället tidigare kunde beskrivas utgående från landets uppkomst och etablering i samspel med kolonialism, olika handelsmäns aktiviteter under tiden 1500–1700, upptäcktsresande, och den kristna missionen är det idag frågan om fenomen som migration, internationalisering och

globalisering som är av betydelse för hur flerspråkigheten ser ut i olika stater. Dessa samhällsfrågor och maktkonstruktioner som skapas innebär att det går bra för vissa språk som sprider sig både geografiskt och socialt. De utvecklas dock ofta på bekostnad av andra språk vars antal användare minskar. Det kan till och med hända att vissa språk och dess framtid blir osäker eller att man helt och hållet slutar att tala de hotade språken. Runt om världen håller man på med att återuppliva språk som är hotade eller försvunna (Hyltenstam & Milani, 2012:21)

Man har också diskuterat mycket om hur många språk det finns i världen och vilka av dessa språk som är de mest utspridda och vilka språk som har mest talare. I början av 1900-talet listade l'académie Française ca 2800 språk i världen medan tyska forskare argumenterade för ca 3000 (Edwards 2012:6). Nutida undersökningar föreslår dock ett mycket högre antal, nämligen ca 4500. Hyltenstam & Milani (2012) i sin tur konstaterar att det finns ungefär 200 självständiga länder i vilka det talas ca 6 000 olika språk. Denna siffra har länge angetts vara en vanlig uppskattning av antalet språk i världen (Krauss, 1992). Enligt Lewis (2009) finns det däremot 6909 språk i världen. Vissa språk talas av mycket små folkgrupper medan andra språk har miljontals användare runt om världen. De flesta av språken har ingen officiell status på grund av att den största delen av staterna har bara ett officiellt språk och flera andra länder har språket som sitt huvudspråk. (Hyltenstam & Milani, 2012:22). Enligt Edwards (2012:26) finns det ungefär 4500 språk i ca 200 stater något som innebär att språklig mångfald är normen.

Oberoende av språk har gränser ofta delat eller förenat folkgrupper fast nationalismens centrallidé under 1800-talet var "en stat, ett folk, ett språk" (Hyltenstam & Milani, 2012:22). Samtidigt som ett begränsat antal tongivande befolkningsgrupper bildar etniska och språkliga majoriteter finns det mycket fler människor som saknar status som statsbärare och på grund av detta bildar etniska och språkliga minoriteter i det land som de hör hemma i. Medan grundbetydelsen hos koncepten majoritet och minoritet är numerisk handlar olikheterna mellan etniska/språkliga minoriteter och majoriteter om makt och inflytande. Minoritetsgruppernas roll vid frågor som rör statsbildningar har varit liten och därför har gränserna formats utan att beakta deras intresse för etnisk och språklig

samhörighet. När länderna är väletablerade har majoritetsbefolkningens syfte ofta varit att uppfylla en kulturell och språklig samordning inom landet genom att förena minoriteterna och genom att slå sig ned i minoriteternas område. Det finns många exempel på hur gränsdragningar mellan stater har splittrat minoritetsgrupper som inte har något land: t.ex. basker i Spanien och Frankrike; friserna i Nederländerna och Tyskland. (Hyltenstam & Milani, 2012:22f).

Däremot har gränsdragningarna i vissa fall betytt att jämnstarka människogrupper tillsammans bildar en stat (t.ex. Schweiz med sina fyra språkgrupper fransk-, tysk-, italiensk-, och rätoromansktalande, Belgien: franska, flamländska). Dessa länder har ofta en lagstiftning för hur de olika språken används i (officiella) situationer. I alla fall har maktrelationerna mellan majoritets- och minoritetsgrupper ett stort inflytande på vem som bestämmer sig vara två-, eller flerspråkig och på vem som kan överleva med hjälp av statens officiella språk (Hyltenstam & Milani, 2012:23).

Ett klart exempel på att majoritetsgrupperna bestämmer åt minoritetsgrupperna är kolonialmakternas etniskt och språkligt ogynnsamma gränsdragningar bland annat i Afrika. Att européerna koloniserade resten av världen (de amerikanska kontinenterna, Australien och sakta men säkert i princip hela Afrika och stora delar av Asien) hade den konsekvensen att europeiska språk introducerades som administrativa språk i de erövrade områdena, något som medförde att kunskaper i kolonialspråket var porten till utbildning. Den starka språkliga mångfalden i Afrika betydde att de flesta länder omfattade användare av många olika språk, t.ex. mellan 400–500 olika språk i Nigeria varav det officiella språket är engelska (antalet invånare ca 100 miljoner). Motsvarande siffra i Kongo-Kinshasa (antalet invånare ca 30 miljoner) är cirka 200. Samtidigt finns det i Asien flerspråkiga länder som Indien där det talas ungefär 400 språk (hindi och engelska är de officiella språken + 22 andra mer eller mindre officiella språk) eller Papua Nya Guinea där det finns ungefär 760 språk i en stat med 3 miljoner invånare. (Hyltenstam & Milani, 2012:23f). Edwards (2012:7) konstaterar däremot att det kan finnas t.om. 1000 språk i detta område medan antalet invånare enligt honom kan vara så högt som 8 miljoner invånare.

Från slutet av 1800-talet fram till ca 1960 talet ignorerades eller till och med förbjöds det att tala minoritetsspråk i offentliga eller utbildningssammanhang i många delar av världen. Från och med både kolonial och postkolonial tid fram till våra dagar är denna vana helt uppenbar i de flesta håll av världen. Minoritetsgruppens språk har en liten, om alls någon betydelse, i det offentliga livet (Hyltenstam & Milani, 2012:24).

2.4 Två och flerspråkighet hos individen

Utöver användning av språk som korsar gränser till språkgemenskaper är en individs flerspråkiga kunskaper en allmän nödvändighet i de flesta delar av världen. Det är dock både ett faktum och en klagovisa att användare av de "stora" språken släpar efter vad gäller kunskaper i främmande språk. En logisk konsekvens är att språkliga kompetenser i samhället korrelerar med antalet modersmålstalare: de som talar engelska som sitt modersmål är bland de sämsta språkinlärarna. Undervisning i språk i engelsktalande länder är svårare och mindre attraktiv än i länder där modersmålet är ett annat språk. Många undrar varför de borde behärska främmande språk när de flesta människor i världen ändå behärskar deras modersmål? (Edwards 2012:25f)

De politiska, kulturella och sociala sammanhangen i människans liv påverkar hur många språk individen använder sig av i sin vardag samtidigt, periodvis eller under hela eller delar av sitt liv (Hyltenstam & Milani, 2012:22). Att folk flyttar utomlands innebär att man behöver folk som lär sig nya språk i nya omständigheter speciellt i sådana fall där språken är desamma i det gamla och det nya hemlandet. Man lär sig också ett andraspråk som en följd av en ny språklig situation eller så måste man lära sig språket på grund av arbetet eller sociala värden. I samma veva är det möjligt att man (speciellt barn) börjar glömma sina kunskaper i det språk som talades i det gamla hemlandet. Detta fenomen att någon förlorar sina färdigheter i ett språk som man förr talade på en hög nivå benämns för språkattrition. I språkligt komplexa miljöer som urbana bostadsområden där flera språk talas av invandrare och deras ättlingar bildas ofta nya varieteter av statens språk. Detta fenomen har väckt ett stort intresse bland forskare under senare tid. (Hyltenstam & Milani, 2012:21f)

Genom skolan och i högre utbildning eller i kurser på fritiden lär man sig främmande språk också på grund av att man har önskemål om internationella kontakter. Föremål för främmandespråksinlärning är språk som förekommer på många håll i världen med miljontals användare och som förmedlar kunskaper, kulturella impulser och erfarenheter. Språk som engelska, franska, spanska, tyska och ryska är exempel som ofta förekommer i listor på språk som man vill studera (Hyltenstam & Milani, 2012:22).

2.5 Språkinlärning och kultur

Om vi tittar på hur inlärning av kultur bemöts vid språkundervisning och -inlärning är det nyttigt att kategorisera den här relationen i termer av framgångsrik språkinlärning (Byram & Morgan, 1994:5). Kramsch (1991:221) poängterar i sin överblick av hur man ser på kultur och språk i USA, Tyskland och Frankrike att dessa åsikter i sig är kulturbundna. Några texter uppfattar detta rent i språkliga termer (flyt, noggrannhet, bredd i lexikon osv.) och inlärningen av kultur evalueras med tanke på hur mycket dylika faktorer bidrar till framgången. Kultur sammanfattas som olika variabler som kan påverka inlärning och tolkas i termer av de känslomässiga variablerna.

Eftersom språket används i sociala sammanhang spelar känslor, attityder, och motivation till målspråket, användare av målspråket och kultur en viktig roll med tanke på hur språkinlärare bemöter input som de är utsatta för. Med andra ord, dessa känslomässiga variabler bestämmer hur det går med språkinlärningen (Seliger 1988:30; min översättning)

McDonough (1981:134f) och Krashen (1981:23,29–33) tillägger att vissa personlighetsfaktorer såsom om man är introvert eller extrovert, tolerant mot tvetydigheter, har förmågan att vara empatisk och graden av självförtroende påverkar språkinlärning lika mycket som attityder till kulturen. Det är möjligt att andra värden kan tolkas påverka via inlärning av kultur men målet är en förbättrad språklig kompetens. Littlewood (1981:55) noterar att värdet vid inlärning av kultur är inbyggt i själva språkinlärningen. Dock anser han att språkliga färdigheter är målet med den kommunikativa kompetensen (Byram & Morgan, 1994:6).

När vi försöker anpassa nya sätt att kommunicera överger vi till en del det som präglar vår egen identitet för att anpassa oss till en kommunikationsform som används av en annan kulturell grupp. Vi accepterar till en viss grad en annan kulturs sätt att se på världen. Om vi accepterar denna process kan den berika och befria oss (Littlewood 1981; min översättning)

McDonough (1981:153) noterar att framgång i språkinlärning och positiva attityder mot målspråket och kulturen är beroende av varandra.

Det är sannolikt att de flesta om inte alla inriktningar mot upplevelserna att lära sig ett visst språk skulle kunna vara ett resultat av framgångsrik utveckling i språkinlärning i stället för att vara en orsak till framgångsrik utveckling (McDonough 1981; min översättning)

Cao (2013) beskriver inlärares relationer till målkulturen och identifierar olika faktorer som orsakar den bästa möjliga kontexten för språkinlärning. Dessa är dominans, kongruens, attityder, integrering och också faktorer som har att göra med inlärargruppen: öppna/slutna attityder, hur länge man har vistats i målkulturen, gruppens storlek och samhörighet. Psykisk distans relaterar till individuella attityder och erfarenheter (språkchock, kulturchock, motivation och grad av öppenhet). Anpassning till en främmande kultur är en av tre integrationsstrategier som Schumann (1978) föreslår medan de andra två är assimilation/ den totala införlivelsen eller preservation/ den totala förnekelsen. Anpassning till en främmande kultur beror på positiva faktorer i termer av social och psykisk distans. Dessa erbjuder en fruktbar möjlighet till att uppskatta de kulturella värdena (Byram & Morgan, 1994:7).

I alla fall är det för det mesta språkliga faktorer som tas upp av experter när kultur vid språkinlärning diskuteras. McLaughlin (1987:111–115) ser på studier som koncentrerar sig på "pidginisation" av språk. Med ett pidginspråk avser man "en typ av reducerade språk som används i första hand för kommunikation mellan människor med olika modersmål." (Nationalencyklopedin 2017). Att ett pidginspråk har uppstått ses i dessa sammanhang som ett tecken på en misslyckad anpassning till en främmande kultur: individer som inte anpassar sig till målkulturen stannar kvar i pidginstadiet (McLaughlin, 1987:115). Izzo anser "pidginisation" vara ett tecken på att man vägrar att anpassa sig:

att lära sig målspråket bristfälligt hindrar en förenig med den främmande kulturen och därför tillåts individen hålla sin egen identitet (Izzo, 1981:29). McLaughlin (1987) tänker sig också de attityder och den språkliga framgången, som hänför sig till Schumanns anpassningsmodell till en ny kultur, som dubbelinriktade: "Troligtvis är linjen av kausalitet dubbelinriktad. Uppfattad distans medverkar i andraspråksinläringen och medverkar till framgång i andraspråksinläring" (McLaughlin, 1987:126f; min översättning).

Att förstå målkulturen betonas i alla olika studier som berör inställningar till språk och kultur men oftast som ett stöd för språklig skicklighet. Ett undantag för tolkningen av Schumanns modell behandlas i en studie av Cortazzi & Jin (1993) i vilken modellen används för att värdera den kulturella samverkan mellan kinesiska forskarstuderande och handledare vid ett brittiskt universitet. En skillnad från Schumanns modell är här att studerandena redan behärskar andraspråket på en hög nivå och att denna modell används för att mäta kulturella missuppfattningar mellan handledare och studerande. Kulturell inläring uppskattas och har sitt eget värde, framgång är inte lika med språklig framgång utan är knuten till interpersonell förståelse.

En annan tolkning av lyckad språkinläring som utvecklas bortom språklig skicklighet är det som yttrar sig i kommunikativ performans (man känner igen språkliga signaler, man underhåller en balans mellan input och språklig styrka i samtalet, skicklighet i förhandlingar osv.). Enligt Wringe (1989:14) är kulturell inläring "ett viktigt hjälpmedel vid kommunikation". Språklig kompetens är här definierat mera brett för att inkludera kulturellt bestämt konventionellt beteende men innehåller inte analyser av värdesystem eller ideologiska förväntningar i andra kulturer. Största delen av det analytiska arbetet koncentrerar sig på andraspråksinläring, med andra ord på kulturella krockar i ett land. Ellis och Roberts (1987:21f) studerar t.ex. asiatiska intervjuobjekt vid arbetsintervjuer i Storbritannien medan Ellis (1984:121–127) undersöker tal som produceras av studerande som talar portugisiska eller punjabi. En stor del av resultaten är överförbara till fältet främmandespråksundervisning trots att i situationer där man lär sig främmande språk är

det sannolikt att inläraren kommer att höra till en minoritetsgrupp som har mindre makt att påverka (Byram & Morgan, 1994:7f).

Inom den kommunikativa kompetensen som en form av språklig färdighet anses kulturell oförenlighet vara bara en av faktorerna vid kommunikativa möten och missförstånd. Preston (1989:131f, 179–183) t.ex. anser att den kommunicerande gruppens storlek, ämnet, och känslomässig inblandning är lika viktiga faktorer. I alla fall identifieras många beteende-liknande konventioner vid teorier om kommunikativ kompetens som är kulturspecifika och som kan anses vara ansvariga för missförstånd. Användning av tystnad (japanska konventioner är speciellt relevanta i detta sammanhang: Odlin (1989); La Forge, 1983:70–81) acceptabilitet för olika nivåer av volym (Odlin 1989:56f), väntad turlängd och frekvens i turtagning (Preston 1989: 128–131, Odlin 1989:55), formalitet i allmän stil (Odlin 1989:56) och uttryck för artighet t.ex. vid önskemål och ursäkt (Odlin 1989:49–54) är exempel på fenomen som skapar missförstånd. (Byram & Morgan, 1994:8)

Bara i få studier anses inläring av kultur vara ett jämställt komplement till språkinläring som ses som en aktivitet i sig. I tre centrala undersökningar (Seelye 1974; Brown 1987; Pfister & Poser, 1987) vars mål är att kombinera inläring av kultur med språkinläring är beteende och språk fokusområden men här ses inläring av en kultur spela en avgörande roll i att förstå vad som håller på att hända. Seelye (1974) t.ex. anser att språklärens uppgift är att underlätta denna inlärningsaktivitet: “En människa kan inte förstå en infödd om hans kulturella referenter, hans syn på världen, och hans språkliga former är nya. Språkläraren kan bygga broar från ett kognitivt system till ett annat” (Seelye 1974; min översättning). Pfister & Poser (1987) däremot fokuserar sig på skillnader i beteendet och speciellt hur detta kan underlätta förståelsen mellan olika kulturer med tanke på läsförståelse. Skribenterna hänvisar till möjliga krockar mellan läsarens kultur och kultur som förekommer i texten (Byram & Morgan, 1994:1).

3. ATT KOMMUNICERA PÅ FLERA SPRÅK

I det här kapitlet fokuserar jag mig på att presentera två olika teorier om språkinlärning hos flerspråkiga människor nämligen Villighet att kommunicera (WTC) och Dominant Language Constellation (DLC).

3.1 Villighet att kommunicera

Cao (2013) lyfter fram en sammankopplande faktor för socio- och psykolingvistik i och med att hon undersöker elevers villighet att kommunicera under lektioner i ett andraspråk. Med villighet att kommunicera (WTC Willingness to Communicate) på andraspråk avser Cao en beredskap att ta del i och själv börja diskussioner på ett andraspråk vid en given tidpunkt och med givna personer. Denna faktor anses underlätta språkinlärning på grund av att den möjliggör bättre äkta kommunikation, något som anses vara ett krav för att elevernas kunskaper ska utvecklas. I sin studie hänvisar Cao till MacIntyre m.fl. (1998) och en modell av WTC i form av en pyramid. I den nedersta nivån i pyramiden finns sociala och psykologiska omständigheter såsom personlighet och motivation. I den mellersta nivån finns användning av andraspråket (S2) som influeras inte bara av situationen utan också av lusten att kommunicera samt talarens tillstånd av självförtroende. I den översta nivån finns förekomsten av WTC. Modellen säger att det finns en skillnad mellan den mellersta och översta nivån alltså omedelbara omständigheter och bestående påverkan som bestämmer över villigheten att kommunicera på ett andraspråk. WTC kombinerar omgivningen med känslan att man har både en möjlighet och en förmåga att uttrycka sig på ett andraspråk även om språket inte är på en hög nivå (Cao 2013).

En viktig faktor inom WTC är andraspråkstalarens förhållning till användningen av sitt andraspråk. Undersökningar om i synnerhet ångslan i främmandespråksundervisning har dykt upp under de senaste åren. Horwitz, Horwitz och Cope (1986) har definierat ångslan i främmandespråksundervisning som en distinkt faktor där självuppfattningar, tro, känslor och beteende är inblandade i språkinlärningen som uppstår i en unik språkinlärningsprocess. Skribenterna konstaterar att fastän begrepp som uppfattning om

kommunikation, oro för test och rädsla för negativ bedömning kan vara nyttiga är ängslighet i främmandespråksinlärning inte bara ett resultat av att använda dessa koncept vid främmandespråksundervisning. Det är allmänt accepterat att ängslan i främmandespråksundervisning är unik och beroende av kontexten i det främmande språket och därför skiljer sig från andra slags ängslan.

MacIntyre och Gardner (1991) urskiljer tre olika slag av ängslan: *tillståndsångslan* (state anxiety), *situationsångslan* och *språkångslan*. Phillips (1992:14) skildrar tillståndsångslan som en "situationsspecifik typ av ängslan som ett karaktärsdrag". Med tillståndsångslan menas alltså en speciell situation som känns mycket skrämmande eller ångestfull. Språkångslan däremot har att göra med känslor som obehag, bekymmer och oro inför inlärning av främmande språk. Dessa känslor kan härstamma från vilken som helst andraspråkskontext knutna till antingen receptiva (lyssna, läsa) eller produktiva (skriva, tala) färdigheter. Enligt Gardner och MacIntyre (1993) kan språkångslan definieras som rädslan eller ängslan som förekommer när en individ förväntas kommunicera på ett främmande språk. MacIntyre (1999) definierar fenomenet som en ängslan med negativa emotionella reaktioner som förekommer när man använder eller håller på att lära sig ett andraspråk. Schneier, Blanco, Antia och Liebowitz (2002) konstaterar att situationsångslan kan definieras som nervositet vid sociala situationer. Situationsångslan är enligt Richards (2017) rädslan för kommunikation med andra människor som tar sig uttryck i självmedvetenhet, känslor av att vara negativt bedömd och utvärderad, och som ett resultat leder till undvikande.

Horwitz, Horwitz och Cope (1986) utvecklade år 1986 the Foreign Language Classroom Anxiety Scale (FLCAS) som fortfarande är den mest använda mätaren för språklig ängslan. (Santos, Cenoz & Gorter, 2015:2). Målet med denna skala är att skapa ett standardinstrument för att mäta språklig ängslan. I FLCAS ingår 33 frågor som besvaras med hjälp av en femgradig Likertskala (strongly agree till strongly disagree). Frågorna gäller kommunikationsoro, testångslan och rädsla för negativ bedömning (Horwitz & Young 1991:32).

Andra studier om ängslan i främmandespråksundervisning har däremot identifierat andra aspekter av ängslan. T.ex. Thompson och Lee (2013) utförde en undersökning vid två universitet i Korea. Som informanter hade de 123 studerande som läste engelska som främmandespråk. De använde sig av FLCAS och identifierade fyra faktorer: ängslan gällande utförandet i den engelska klassen, brist på självförtroende i engelska, självförtroende med infödda som talade engelska som modersmål och rädsla för tvetydighet i engelska. Cheng m.fl. (2014) förverkligade en stor studie med 1281 informanter från China. De fokuserade sig på oro för test när man tog olika test i engelska. Dessa undersökningar antyder att ängslan är en komplicerad mekanism där egenskaper och de studerade aspekterna är benägna att förknippas med instrument som används vid och med specifika kontexter i språkinläring. (Santos, Cenoz & Gorter, 2015:2)

Många undersökningar har visat att ängslan i främmandespråksinläring kan ha negativa konsekvenser för inläring av språk (Santos, Cenoz & Gorter, 2015:2). Ängslan kan påverka inte bara själva inlärningsprocessen utan också den kommunikativa performansen genom att den minskar de kommunikativa färdigheterna och inlärningskapaciteten. MacIntyre (1995) noterar att ängslan kan vara en kausal aktör. Han konstaterar att ängslan är ganska komplex och potentiellt en periodisk företeelse. Studerande som är bekymrade lär sig mindre och de kan inte visa vad de kan. När de upplever flera misslyckanden kan deras oro öka. MacIntyre och Gardner (1994) gjorde en undersökning där de använde videoinspelning vid ordförrådstest i franska språket för att framkalla ängslan. Resultaten visar att studerandena var mera bekymrade när videokameran introducerades för första gången. Därtill försämrades studerandenas performans märkbart på grund av ängslan. (Santos, Cenoz & Gorter, 2015:2)

En faktor som ofta förknippas med ängslan i främmandespråksundervisning är färdighet i främmande språk. I många studier har man undersökt hurdan effekt ängslan i inläring har på prestationer i främmande språk medan andra studier har fokuserat på hurdan inverkan duktighet i främmande språk kan ha på graden av oro. I allmänhet förknippas högre kunskaper i främmande språk med lägre grad av oro. T.ex. Liu och Jackson (2008) konstaterade att en allmän självbedömning i kunskaper av engelska spelade en avgörande

roll för ängslan i ifrågavarande språk. Mer kunniga deltagare var mindre bekymrade än deltagare som hade sämre kunskaper i engelska. Därtill har också Thompson och Lee (2013) noterat en likadan påverkan mellan engelska kunskaper och graden av ängslan. Däremot har några andra studier rapporterat en motsatt påverkan dvs. att ängslan i språkanvändning växer ju mer kunskaper man har om ett språk (Jee, 2014; Ewald 2007; Marcos-Llinas & Juan-Garau (2009). Ängslan verkar stiga när studerandena är medvetna om behovet att studera språket för blivande arbetsmöjligheter. (Santos, Cenoz & Gorter, 2015:3f)

En annan faktor som relateras till ängslan i främmande språk är flerspråkighet. Två - och flerspråkighet förknippas med fördelar vid inläring av flera språk eftersom flerspråkiga individer har en mer omfattande lingvistisk repertoar och mera erfarenhet som språkinlärare. Att man kan flera olika språk kan också ha en positiv inverkan på ängslan i språkinläring. Enligt Santos, Cenoz och Gorter (2015:4) kan man förvänta sig att flerspråkiga inlärare har mindre ängslan än sina enspråkiga kolleger. Detta beror på att flerspråkiga språkanvändare är mer erfarna i att lära sig språk. Denna hypotes är bekräftad i några nyare studier fastän det fortfarande finns få undersökningar som förknippar flerspråkighet med ängslan i språkinläring. Dewaele (2007) hittade en koppling mellan antalet språk man kan och språklig ängslan. Hans studie antyder att människor som kan tre eller fyra språk är mindre bekymrade i allmänhet när de talar sina andraspråk än tvåspråkiga. Däremot hittades inga motsvarande skillnader när människor med tre eller fyra språk talar sina tredjespråk (S3). Skribenten förklarade sina resultat med inläring av kommunikationskompetens och ett ökat självförtroende.

Även Dewaele, Petrides och Furnham (2008) noterade att deltagare som kunde flera språk är mindre bekymrade än människor som kan färre språk. Thompson och Lee (2013) konstaterade i sin studie med 123 informanter att flerspråkighet har en någorlunda positiv effekt i att minska ängslan. Skribenterna anger att studerande som i viss mån kunde andra språk såsom franska eller kinesiska var mindre bekymrade vid inläring av engelska. Dessa resultat bekräftades av Thompson och Khawaja (2015) som rapporterade att flerspråkiga turkiska inlärare av engelska var mindre bekymrade än tvåspråkiga. Dessa

studier antyder att flerspråkighet har en positiv inverkan på inläring av flera språk (Santos, Cenoz & Gorter, 2015:4)

3.2 Dominant Language Constellation (DLC)

Det finns ett antal ställen i världen där den språkliga omgivningen är enspråkig men ändå är det huvudsakligen mångspråkiga institutioner och samfund som kännetecknar dagens värld och det mänskliga samhället. Globaliseringen som har pågått under senaste år har som konsekvens att inte bara ett språk utan flera språk kan vara en förutsättning för att individen eller samhället kan fungera såsom de ska. Det finns flera teorier som numera utgår från att två- och flerspråkiga har en multikompetens som bör undersökas som en egen kompetens och inte jämföras med enspråkighet (Cook, 1991). En av dessa teorier är Dominant Language Constellation (DLC) (Aronin & Singleton, 2012:59).

Dominant Language Constellation består av individens viktigaste språk som tillsammans möjliggör att hen fungerar i en flerspråkig omgivning på så sätt att hen kan fylla alla sina behov. DLC berör inte bara individer utan också samfund. Som ett socialt fenomen utgörs en DLC av flera språk som talas varje dag av ett helt samfund för vilket och inom vilket de möter andra språk och identiteter. (Aronin & Singleton, 2012:59)

Språken som är med i DLC uppfyller olika funktioner. En DLC innehåller ofta språk av olika status. Det är ofta frågan om ett internationellt språk, ett regionalt lingua franca (ett språk som används i kommunikation mellan personer som inte har samma modersmål) ett eller flera statusspråk och ett eller flera minoritetsspråk (lokalt eller utomlands) t.ex. engelska, ungerska och tyska i Ungern; franska engelska, holländska och frisiska i Holland; polska, tyska och engelska i Australien. Till exempel är de viktigaste språken för den ryska gemenskapen för att kunna leva och fungera som en aktiv medlem i Israel ryska (deras modersmål) hebreiska (det officiella språket i Israel) och engelska som är språket i högre utbildning. Individens eller familjens språk repertoar kan dock innehålla mera än tre språk. T.ex. med tanke på den ryska gemenskapen i Israel kan jiddisch vara en fundamental del av individens eller familjens identitet men inte en mycket viktig del

av den ryska gemenskapens DLC (Aronin & Singleton, 2012:60f). Bortsett från språken i DLC och individens eller familjens språkrepertoar kan det finnas språk i gemenskapen som en individ kanske bara kan förstå. Det är också möjligt att en individ kan känna igen och "placera" ljud av ett språk som talas i gemenskapen men inte kan tala själv. Alternativt kan en individ vara medveten om språk i hens omgivning och hen kan antingen planera att lära sig ett av dem eller se dessa språk som språk utanför hens liv. (Aronin & Singleton, 2012:60–62)

Begreppet DLC kan relateras till språkrepertoar men är inte samma sak. En språkrepertoar uppfattas som "alla språkliga varieteter som delas med hela gemenskapen" och som "individens speciella mängd av förmågor som tillåter individen att fungera inom olika register av språk" (Schiffman 1996:42)

Antalet språk i en DLC är i allmänhet tre medan flerspråkiga personers språkrepertoar kan variera mycket. Det är inte lätt för moderna samhällen att klara sig med bara ett språk men å andra sidan är det inte heller vanligt att utveckla mer än tre språk på samhällsnivå. (Aronin & Singleton, 2012:63) En studie som utfördes i Israel och på Irland (O'Laoire & Aronin 2005) visade att även om flerspråkiga människor anmälde sig behärska upp till åtta språk var det genomsnittliga antalet språk som behövs för sociala, kognitiva och emotionella behov tre. Skribenterna (Aronin & Singleton) försöker inte föreslå att tre är någon slags magisk siffra utan konstaterar bara att en del språk som den flerspråkiga individen behärskar används intensivt och är ansvariga för nödvändiga funktioner som uppfyller individens rutinmässiga behov. Om vi tittar oss omkring kan vi hitta exempel på faktumet att i det vardagliga livet verkar människor inte använda mer än ca. tre (kanske två, kanske fyra) språk, medan andra språk i repertoaren används för att möta mer speciella behov (Aronin & Singleton, 2012:63f).

På basis av det föregående kan vi avleda ett viktigt kännetecken för DLC - dess specialitet och olikheter för varje individ och varje samhälle. Det är den här olikheten som avgör mängden språk och demonstrerar instrumentaliteten för personen eller samhället som använder sig av dem. Det andra kännetecknet hos DLC är sättet med vilket språken som

ingår i individens DLC anpassar sig till varandra. För det tredje är varje DLC en enhet som har sina egna särdrag, sin egen speciella identitet. Även DLC som består av samma språk skiljer sig åt från kontext till kontext beroende på språkliga, politiska, geografiska och samhällsliga olikheter i den omgivning där ett visst språk och en viss DLC är aktiva.

Tänk till exempel på en DLC som består av ukrainska, ryska och engelska i Ukraina och i USA. Karaktären hos denna DLC är inte konstant i dessa omgivningar trots att man använder samma språk. En viss DLC kan också passa in i en individs situation, kan vara i harmoni med en gemenskaps karaktärsdrag på ett speciellt ställe eller kan ha en bredare roll i världen. T.ex. en DLC av ryska, tyska och tjeckiska tillät en ung man att få ett jobb i en liten turistbutik i Prag i början av millenniet när en rysk gemenskap försökte hitta sätt att fly hemlandet och åka utomlands för att arbeta och leva där. Den här DLC:n var en bra basis för att jobba i Tjeckien där många turister kommer antingen från Ryssland eller Tyskland. Därtill kan en DLC förändras eftersom en DLC ofta är föremål för förändringar som sker i individens liv. Personliga livshändelser och sociohistoriska förändringar kan som konsekvens ha att en del språk lämnar DLC:n medan andra kan senare på grund av sådana förändringar inträda i individens DLC (Aronin & Singleton, 2012:66)

4. RESULTAT & ANALYS

Detta kapitel är det egentliga resultatkapitlet där jag redovisar för resultat från undersökningens material som alltså består av både en elektronisk enkät och en intervju (se avsnitt 1.3). För att kunna ge en helhetsbild av mina informanternas polyglotism redovisar jag jämsides resultat från både enkät och intervju. I enkäten deltog alla sex informanter medan Dima och Joanna inte deltog i intervjun vars syfte var att ge mer detaljerad information om olika aspekter av de enskilda informanternas flerspråkiga språkbruk.

Först kommer jag att behandla informanternas syn på sig själva som polyglotter efter vilket övergår jag till att ta en titt på informanternas språkrepertoar. Därefter presenterar jag informanternas metoder för språkinläring följt av en redovisning för informanternas språkanvändning. Jag ser också på hur ofta informanterna kommunicerar med sina språk och på vilken nivå de anger sig behärska språken. Till slut diskuteras relationen mellan språk och kultur samt informanternas framtid med tanke på språkinläring. Vad gäller avsnitt 4.4, 4.5 och 4.8 så baserar sig dessa avsnitt bara på informanternas enkätsvar medan avsnitt 4.7 grundar sig bara på informanternas intervjusvar.

4.1 Informanternas syn på sig själva som polyglotter

I detta avsnitt kommer jag att diskutera informanternas förhållningssätt till sig själva som polyglotter (sista fråga i bakgrundsdelen i enkäten/fråga 16 i intervjun). Först tar jag upp det som informanterna säger om ämnet i enkäten. Därefter kompletterar jag denna information med intervjusvaren.

Fyra av de sex informanterna räknar sig själva som polyglotter. Dima konstaterar att språk är som en kär hobby för henne; Hon tänker inte på sig själv som en polyglott utan ”Jag bara njuter av att lära mig språk. Det är mera som en kär hobby för mig men jag tycker inte om att kalla mig för en polyglott eller jag har aldrig tänkt på mig själv som en.” (Dima; min översättning)

Gunilla säger att hon är en polyglott för att hon kan tala sju språk. Joanna verkar vara mera osäker på om hon ser sig själv som en polyglott.

Troligen ja, enligt definitionen ovanför. Jag ser mig själv mera som språkbulimiker än en polyglott. Flytet tenderar att fluktuera i några språk beroende på mitt utsättande för språket, var jag bor, människor som jag möter och som talar språket, hur mycket tid och möda jag vill använda för att hålla språket på ifrågavarande nivå t.ex. genom att resa till landet, läsa böcker och tidningar på målspråket, använda sociala media tv musik och radio på språket ifråga. (Joanna; min översättning)

Sven säger däremot att han ser sig själv som en europeisk polyglott med sina ca 20 språk medan Maria konstaterar att svaret beror på hur man definierar flytande kunskaper: “Ja, om flytet definieras som snabbhet att byta från ett språk till ett annat så uppfylls kraven utan tvekan. Dock att vara polyglott borde inte innebära att man behöver behärska alla domäner i varje språk” (Maria; min översättning). Ivan anser att han inte är en polyglott för att han behärskar sex språk och det antalet språk är för litet för att fylla hans krav på en definition av polyglott. “Nej eftersom såsom jag sade sex språk är för lätt. Jag visste inte om denna definition förrän idag så jag tänkte inte på att jag redan kvalificerar.” (Ivan; min översättning”)

De flesta tar alltså avstamp i antalet språk när man frågar informanterna om deras egna syn på sig själva som polyglotter (jämför avsnitt 2.2). I alla fall varierar mängden av språk som informanterna behärskar i genomsnitt från sex till åtta medan Sven talar över 10 språk. Bara en av informanterna (Maria) tar ställning till att försöka definiera polyglott genom nivån på språket med hjälp av att grubbla över vad språkligt flyt kan innebära.

Gunilla svarar på följande sätt när jag ber henne att beskriva sig själv som polyglott (se fråga 16 i bilaga 2):

För mig är det så att jag jobbar på rätt ställe. Jag jobbar ju vid en organisation där det är möjligt att kommunicera på alla språk som jag behärskar. Jag kan använda alla mina språk om jag vill och då kan jag direkt kommunicera med andra. Jag tycker att det är väldigt givande och det öppnar väldigt mycket (Gunilla).

Sven konstaterar däremot att alla språk som han har lärt sig är europeiska språk (nästan alla indoeuropeiska språk). Språken som Sven har studerat påminner om varandra med tanke på struktur och vokabulär åtminstone inom språkfamiljerna slaviska, germanska och romanska språk. Maria anger sig lära språk som är nyttiga under hennes resor och i hobbyer. Ivan föredrar ”vackra språk” som han kan lära sig i 3–3,5 år. Finska, ungerska och estniska är för svåra språk och skulle ta flera år att behärska ordentligt. Ivan säger att han studerar ett språk åt gången.

Vad gäller frågan hurdana för- och nackdelar det finns med att vara polyglott (se fråga 17 i bilaga 2) berättar Gunilla att

Jag ser inte några nackdelar utan det finns bara fördelar. På grund av att man kan kommunicera direkt med folk kommer man mycket närmare lokala människor t.ex. när man reser. Man kommer in på ett annat sätt och blir inte sedd som en konstig turist med massor av pengar utan som en person som intresserar sig för den lokala kulturen (Gunilla).

Sven svarar däremot att man får hög status i språk bland specialister (ju fler språk desto mer respekt). Därtill underlättar det faktum att du behärskar flera språk turism. Ju fler språk du kan desto lättare blir det att lära sig nya (t.ex. katalanska när man behärskar spanska och franska). Nackdelen enligt Sven är att man blir ytligare och ytligare i varje nytt språk som man lär sig. Det enda nackdelen som Maria kommer på är att några människor som oftast behärskar bara sitt modersmål ser polyglotter som kuriösa föremål. Enligt Ivan är en av fördelarna att man kan tala med människor på deras eget modersmål, något som hjälper mycket när man reser. Därtill öppnar människor sig när du tilltalar dem på deras eget språk och bjuder in en till deras hem. Man kan dessutom läsa litteratur på originalspråket: saker och ting tappar ofta sin mening i en översättning. Nackdelar som Ivan nämner är att man kan blanda språk, speciellt de allra nyaste språken som inte än har etablerats på samma sätt i hjärnan som de etablerade språken. Därtill kan man också glömma ett språk om man inte använder språket regelbundet.

Enligt Gunilla är det en fördel att få erfarenhet av språkinläring (se fråga 18 i bilaga 2) bland annat därför att

Man kan koncentrera sig på det väsentliga innehållet; t.ex. om man pratar ett germanskt språk som modersmål och lär sig ett romanskt då vet man var de stora svårigheterna ligger. Då jag kom in i finskugriska språk hade jag en studievana: Jag vet hur man ska lära sig ett språk. Det är helt enkelt så att man får erfarenhet. Som lingvist vill man mycket mera än den som inte är van vid språk (Gunilla).

Enligt Sven hjälper hans tidigare inlärd språk honom att lära sig nya språk för att strukturen och vokabulären är rätt lika i de indoeuropeiska språken. Han konstaterar att ”Kan man latin är det en bra start för att börja med de romanska språken. Det här gäller också de slaviska och i viss mån också de germanska språken. Kan man tyska så kan man lätt lära sig nederländska.” Maria anser att tidigare inlärd språk hjälper till att kombinera grammatik och vokabulär. Ivan tror också på att tidigare språk hjälper en att lära sig nya. Många språk påminner om varandra, t.ex. franskan är till stor hjälp när man försöker lära sig portugisiska, eller italienska. Ryskan är däremot en stor hjälp när man håller på att lära sig polska. Kan man massor med ord och grammatik samt uttal har man stor nytta av de besläktade språken; principer för hur språket fungerar är mycket likadana.

Gunilla svarar på fråga 19 (se bilaga 2) att “Nej jag tror det är omöjligt att lära sig 50 språk på en hög nivå. Jag anser att man kan ha relativt goda färdigheter i väldigt många språk men inte så många.” På frågan om hon ska lära sig fler språk svarar Gunilla: ”Jag ska inte lära mig fler språk utan jag ska lära mig de språk som jag kan bättre och mer djupare.” Sven tror inte heller på att man kan behärska 50 språk flytande på grund av minneskapaciteten. Han betonar dock att det finns människor som har en riktig talang för språk.

Jag har träffat en på jobbet som var ett språkgeni (hen lär sig mycket snabbt bland annat finska, ungerska, grekiska, arabiska). Har man mycket energi och lust kan man kanske komma upp till 50 språk speciellt om språken påminner mycket om varandra. Oftast talar man dock dessa språk med varierande framgång. En avgörande fråga är hur man definierar språk och dialekt. (Sven)

Den sista språkfamiljen som Sven tänker stifta bekantskap med är den baltiska, kanske ska han lära sig också hebreiska och arabiska. Sven tänker i alla fall sluta att lära sig nya språk när han behärskar ca 20 språk. Maria säger att hon ser det som en stor överdrift om man hävdar att man behärskar 50 språk på en hög nivå. "Det är omöjligt om man inte är utsatt för dem hela tiden och i alla register." Hon kommer att sluta lära sig nya språk när hon inte längre är intresserad. Ivan föreställer sig att det finns några språkgenier i världen men inte många. Han är alltså av åsikten att kunna 50 språk flytande är omöjligt. Enligt Ivan är redan 15 språk ett tecken på ett språkgeni. Han kommer att fortsätta att lära sig språk så länge som han inte blandar språken märkbart.

Gunilla anser att språkinlärning inte hjälper till för att främja andra talanger (se fråga 20 i bilaga 2). "Det kan vara möjligt att lösa om tvisten på flera språk finns men jag tror inte allmänt att polyglott är bättre på allmänna saker. Allt detta faller dock intressant." (Gunilla). Sven förhåller sig också skeptisk till denna fråga. Att vara en polyglott hjälper inte till med andra talanger enligt honom. Däremot tror han att t.ex. matematik hjälper till vid språkinlärning. Åtminstone i hans fall har det varit en stor nytta för att förstå den grammatiska strukturen i olika språk. Sven noterar att "Jag ser det som en matematisk operation att jag producerar meningar på ett visst språk. Det känns för mig som om jag försöker komma ihåg ord genom att sätta ihop dem till någon slags matematisk konstruktion." Maria är osäker på denna fråga. Att vara en polyglott hjälper Ivan att närma sig olika människor och vara socialt mer aktiv vilket medför att han blir mer öppen som människa. Därtill är han inte rädd för att tala med främmande människor. Att människor är mer eller mindre blyga i att tala med främmande människor som talar ett annat språk har man kommit fram till också i flera undersökningar som handlar om Willingness to Communicate. (Macintyre m.fl. 1998; Santos, Cenoz & Gorter, 2015). (för definition av WTC, se avsnitt 3.1)

4.2 Informanternas språkrepertoar

I detta avsnitt presenterar jag informanternas språkrepertoar och de vanligaste språken som informanterna talar. Vissa informanter behärskar fler än sex språk: dessa språk har jag inte tagit i beaktande eftersom informanterna inte har ombetts nämna alla sina språk i enkäten (se bilaga 3 för en komplett lista av språk som informanterna talar). Jag behandlar resultaten av detta avsnitt först med tanke på det som informanterna har sagt i enkäten efter vilket tas upp det som framkom under intervjun.

Dima talar slovakiska, tjeckiska, engelska, spanska, franska och tyska (se tabell 2). Gunilla behärskar däremot svenska, franska, engelska, spanska, holländska, italienska (och ett sjunde språk estniska som hon inte har angett i enkäten). Joanna behärskar svenska, franska, engelska, tyska, portugisiska, ungerska (och två språk som hon inte har angett i enkäten). Sven kan svenska, engelska, franska, tjeckiska, tyska och grekiska (han behärskar över 10 språk enligt enkäten). Maria talar svenska polska, franska, engelska, tyska, italienska (och två språk som hon inte har angett i enkäten). Ivan behärskar lettiska, ryska, engelska, franska, tyska och grekiska samt portugisiska som han inte har anmält sig behärska i enkäten.

TABELL 2: Informanternas sex viktigaste språk

	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan
Språk	slovakiska tjeckiska engelska spanska franska tyska	svenska franska engelska spanska holländska italienska	svenska franska engelska tyska portugisiska ungerska	svenska engelska franska tjeckiska tyska grekiska	svenska polska franska engelska tyska italienska	lettiska ryska engelska franska tyska grekiska

Bland de 15 olika språk som tillsammans ingår i mina sex informanternas sex viktigaste språk finns det sju olika språk som nämns endast av en informant (se tabell 3). Dessa språk är slovakiska, polska, ungerska, portugisiska, holländska, ryska och lettiska. Bland

de språk som alla informanter å andra sidan räknar med i sina sex viktigaste språk finns engelska och franska.

TABELL 3: De vanligaste språken bland de sex informanterna

	EN	FR	DE	SV	ES	EL	CS	IT	SK	PL	HU	PT	NL	RU	LV
Dima	X	X	X		X		X		X						
Gunilla	X	X		X	X			X					X		
Joanna	X	X	X	X							X	X			
Sven	X	X	X	X		X	X								
Maria	X	X	X	X				X		X					
Ivan	X	X	X			X								X	X

Förkortningar: EN=engelska, FR= franska, DE= tyska, SV= svenska, ES= spanska, EL= grekiska, CS= tjeckiska, IT= italienska, SK= slovakiska, PL= polska, HU= ungerska, PT= portugisiska, NL= holländska, RU= ryska, LV= lettiska

Enligt Gunilla är språket ett sätt att kommunicera, byta information, kultur, historia och traditioner (se fråga 1 i bilaga 2). Språket är hennes huvudintresse och jobb. Sven konstaterar däremot att språk är för honom både en intellektuell utmaning för att förstå språkets struktur och ett sätt att komma i kulturell närkontakt med ett språkområde. Maria konstaterar att språk är för henne ett sätt att kommunicera samt uttrycka tankar och kreativitet. För Ivan innebär språk att förstå hur människorna som använder ett förstaspråk tänker.

Gunilla kommunicerar på svenska på jobbet (hennes avdelning) och med familjen medan hon använder engelska och franska under resor och på jobbet (se fråga 2 i bilaga 2). Andra språk talar hon i samhället där hon befinner sig. Sven använder däremot sina språk för att läsa böcker och artiklar men också för att resa (han reser mycket utomlands). Därtill nyttjar han sina språkkunskaper för att prata med människor som han möter i vardagslivet. I Bryssel där Sven bor finns det många olika språk, något som medför att han lätt kan

träna språken som talas i området. Maria byter från ett språk till ett annat beroende på vem hon talar med.

”Jag uttrycker mig på svenska med familjen och vänner från/i Sverige och Finland medan jag talar franska med vänner och i de vardagliga livet. På engelska kommunicerar jag med släkten, i internet och allt det som har med turism att göra medan jag talar polska, tyska och italienska för turism och för att läsa.” (Maria)

Ivan använder sina språk på jobbet där han översätter lagtext från franska och engelska. Hemma kommunicerar han på modersmålet lettiska. I sociala situationer där Ivan talar med människor som inte behärskar lettiska använder han sina främmande språk medan han läser böcker på språket som han håller på att lära sig.

Gunilla behärskar sex främmande språk av vilka engelska, franska och spanska är hennes bästa språk som hon har studerat vid ett universitet medan hon talar nederländska, italienska och estniska på jobbet och under resor (se fråga 3 i bilaga 2). Sven säger däremot att han talar ca 20 språk. Han noterar att:

”Vissa språk var obligatoriska i skolan, nämligen engelska, tyska, franska, svenska. Danska är ett regionalt när-språk som jag lärde mig i Danmark medan man är utsatt för norskan hela tiden i Sverige. Jag är också intresserad av politiken i Östeuropa och därför har jag studerat tjeckiska, slovakiska och ryska. Ett annat intresseområde för mig är turism. Jag har rest mycket i Italien och Grekland så därför har jag lärt mig dessa två språk.” (Sven)

Alla språk som Sven behärskar är europeiska språk, med familjen talar han finska hemma. Vilka som är de mest viktiga språken anser Sven vara en mycket personlig fråga. Maria talar sammanlagt åtta språk, hon valde de sex språk som hon känner sig mest bekväm med för enkäten. Ivan håller på att lära sig sitt sjunde språk (portugisiska) för att han tycker om landet och kulturen. Tyska lärde Ivan sig för att han behövde språket mycket när han arbetade i Tyskland medan hans chef föreslog att han kunde lära sig grekiska. Engelskan kommer naturligt.

Gunilla är van vid att läsa (grammatik)böcker, tidningar, och lexikon, tala med människor och titta på tv för att lära sig främmande språk (se fråga 4 i bilaga 2). Dessa metoder skiljer sig från de som hon använde när hon var yngre. Sven konstaterar däremot att:

”Jag har lärt mig tjeckiska, danska, spanska, italienska och grekiska genom att tala med människor. De flesta ca 10 språk är textbaserade språk för mig; jag läser alltså massor av texter på språken. Dessa språk försvinner snabbt ur hjärnan vilket innebär att jag är svagare på dessa språk.” (Sven)

Maria kan inte ge några djupare förklaringar för sina val. Ivan har tagit del av formella kurser som är arrangerade av arbetsplatsen vad gäller hans tre senaste språk. Ivan tillägger att: “Jag kommunicerar med folk, läser böcker och lyssnar på radio (lättare att förstå än tv) för att förbättra mina kunskaper i språk som jag behärskar.”

Gunilla föredrar att tala oberoende av språk (se fråga 5 i bilaga 2). I alla fall använder hon alla metoder beroende på vad hon ska göra med språket. Enligt Gunilla är hennes skriftliga nederländska dålig men hennes sämsta språk är estniska. Sven använder däremot ca 4 språk huvudsakligen för turism. En del av språken använder han hemma för att titta på tv och läsa medan andra språk såsom baskiska, slovenska, walesiska är ett slags hobby för honom. Han har nyttjat många språk som översättare. Vissa språk använder Sven i vardagen i Bryssel (franska, tyska och engelska). Han utnyttjar olika färdigheter för olika språk. Maria konstaterar att: “Jag föredrar att kommunicera med människor men jag känner mig mer bekväm att läsa tyska och polska än att tala dem.” Ivan säger att för honom är den mest effektiva kommunikationsformen att läsa (böcker tidningar osv.). Det svåraste för Ivan är däremot att lyssna, speciellt om det inte är frågan om ”någon äkta person nära dig som i radio.” När han kommunicerar på engelska, ryska och franska spelar det ingen roll vilken kommunikationsform han använder. Ivans nyare språk är inte ännu lika etablerade som de äldre. Han talar språket ok men kan inte göra det mycket snabbt.

4.3 Metoder och inlärningssätt för lärande

I detta avsnitt kommer jag först att behandla informanternas användning av informella och formella metoder samt vilka inlärningssätt som är aktuella inom dessa metoder. Med formella metoder avser jag metoder där en institution eller formella böcker står bakom inlärningsprocessen (ett universitet, en språkkurs, grammatikböcker) medan jag syftar med informella metoder på allt annat (vardagliga samtal, böcker, tidningar, tv, radio/musik, sociala medier samt resor). Jag kommer att använda mig av förkortningarna S1 S2 S3, osv. som betyder Språk 1, 2 och 3. Resultaten från enkäten behandlas först vilka kompletteras med intervjuresultat.

TABELL 4: Användning av informella & formella metoder

	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan
Både informella & formella metoder	slovakiska engelska spanska franska tyska	svenska franska engelska spanska holländska italienska	svenska franska engelska tyska portugisiska	svenska engelska franska tjeckiska tyska grekiska	franska engelska italienska	lettiska ryska engelska franska tyska grekiska
Formella metoder	inga	inga	ungerska	inga	tyska	inga
Informella metoder	tjeckiska	inga	inga	inga	svenska polska	inga

På basis av hur de sex informanterna uppgett sig använda formella och informella metoder vid språkinläring kan de placeras in på en skala från formella till mindre formella metoder (jämför Lauréns och Hyltenstams informanter i avsnitt 2.2.1 och 2.2.2).

FIGUR 3: De sex informanternas rapporterade metoder för språkinläring enligt en skala från formella till informella metoder.

Joanna Sven Ivan Gunilla Maria Dima

Formella metoder ----->informella metoder

Joanna som representerar den mest formella ansatsen använder sig för det mesta av både formella och informella metoder för att hon anser att en kombination av både formella och informella sätt är bäst för språkinläring. I samband med ungerska (S6) utnyttjar hon dock bara formella metoder. Hon är en lingvist som älskar komplicerad grammatik. På en filosofisk nivå konstaterar Joanna att

”Jag anser att en blandning av båda metoder är det bästa sättet att lära sig språk. Jag tycker mera om omgivningen i klassrummet än om online kurser för jag uppskattar den mänskliga kontakten med en nativ språkanvändare. Jag använder mig av informella metoder för att motivera mig själv att göra det hårda arbetet som man också måste göra för att uppnå en ökad nivå om du strävar efter att klara dig att t.ex. skriva på målspråket.” (Joanna; min översättning)

”Varje nytt språk ger dig en alternativ syn på världen. Ibland hittar du lingvistiska fynd som låter dig uttrycka en tanke eller en känsla noggrannare än förut. Det ger dig tillgång till nya delar av kulturen och bjuder ibland en bättre förståelse av författare vars tankar är dåligt översatta till språk som du kan läsa. På en mänsklig nivå vill jag möta och kommunicera med människor och vara kapabel att känna till världen lite bättre. Ibland öppnar bara några enskilda ord människor. Det är alltid en glädje om någon har använt sin tid för att lära ditt språk.” (Joanna; min översättning)

Sven har studerat både ekonomi och slaviska språk på universitet. Han anser att en kombination av både formella och informella inläringssätt är bäst för språkinläring. För honom är vardagliga samtal lättast medan svårast är dialekter. Olika språkliga strukturer samt öppning av nya kulturer, traditioner och historia motiverar Sven att studera språk. Ivan utnyttjar båda metoderna vid varje språk han talar. Det lättaste för honom är grammatik när man en gång har lärt sig den medan det svåraste är små ord och uppdatering av det aktiva ordförrådet. Ivan säger att

”Jag vill känna mig bekväm i varje land jag besöker och tala med lokala människor på deras eget språk. Jag har lagt märke till att då möter jag en helt annan attityd. För mig är länder inte bara trevliga platser utan för mig gäller det mera om människor, hur de lever och hur de känner. Om du talar om detta på deras eget språk, öppnar sig en helt ny värld. Eftersom jag är en översättare behöver jag dock språk för jobbets skull förstås. Men detta är allvarligt stoff. Jag vill studera språk för det första för att det är kul.” (Ivan; min översättning)

”Formella (kurser) behöver absolut utgöra basen för språkinläring och sedan efter nivån A2-B1 (A2: användare på nybörjarnivå B1: självständig språkanvändare) kan du redan börja upptäcka själv genom att t.ex. tala med folk och läsa böcker.” (Ivan; min översättning)

Gunilla har studerat lingvistik vid universitet. Hennes intresse för språk är det som får henne att studera språk. För Gunilla är det lättast att tala medan svårast är hörförståelse. Hon betonar att “Båda metoderna är viktiga för att hålla sig motiverad och kunna variera.” Maria använder sig av varierande inlärningsmetoder (både formella och informella) beroende på språk. I samband med språken franska (S3), engelska (S4) och italienska (S6) utnyttjar hon både metoderna medan informella metoder är i bruk vad gäller svenska (S1) och polska (S2) samt formella metoder vid användning av tyska (S5). Enligt Maria är de informella metoderna mera motiverande. Lättast för henne är vardaglig kommunikation och svårast är akademiska texter. Maria säger att resor och hobbyer ger bra motivation till språkinläring. Dima har studerat översättning och tolkning vid universitet. Dima använder både formella och informella metoder i samband med alla sina språk förutom när hon talar tjeckiska (S2), i vilket fall hon utnyttjar bara informella metoder (se fråga 3 i enkäten). För henne är det lättast att tala medan svårast är grammatiken. Dima säger att “språk är en hobby men också ett yrke och att hon vill tala de olika språken i landet där hon lever” (Dima). Hon konstaterar också att

”Vardagliga samtal med folk och genom att läsa. Jag anser att på detta sätt kan man tillägna sig det äkta språket som används vid vardaglig kommunikation. Dock behöver man också lära sig grammatik.” (Dima)

TABELL 5a: Informanternas inlärningssätt (informella metoder)

	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan
Vardagliga samtal	X	X	X	X	X	X
Böcker	X	X	X	X	X	X
Tidningar	X	X	X	X	X	X
TV	X	X	X	X		
Radio/musik	X		X			X
Sociala media			X		X	
Resor		X	X			
Andra sätt			Matlagning, Sjunga till musik		Andra färdigheter via språk	

Alla informanter använder de informella metoderna vardagliga samtal samt läsning av böcker/tidningar. Tv används däremot av fyra informanter (Dima, Gunilla, Joanna och Sven) medan tre informanter lyssnar på radio/musik (Dima, Joanna och Ivan). Sociala medier och resor används av två informanter (SM: Joanna och Maria, resor: Gunilla och Joanna). Andra metoder som informanterna anger sig använda är att sjunga till musik (Joanna) och matlagning på främmande språk (Joanna) samt andra färdigheter via språk (Maria har inte angett närmare vilka färdigheter hon tänker på).

Dima säger att "Jag använder tjeckiska för att titta på filmer, läsa böcker och lyssna på radio" Däremot noterar Joanna att

”Jag använder mig av alla ovannämnda metoder + några andra metoder såsom att sjunga till musik, språkappar (för att träna ordförråd för det mesta) matlagning (tala om receptet som är på målspråket och att leta efter nya recept) och att resa. En längre vistelse i landet är definitivt ett måste om du vill utsätta dig ordentligt för språket och träna dina färdigheter. Tyska använder jag för att läsa och för sociala media medan jag utnyttjar portugisiska för att resa, läsa böcker, titta på tv och för sociala media. (Joanna; min översättning)

TABELL 5b: Informanternas inlärningsätt (formella metoder)

	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan
Studier vid universitet	X	X		X		
Språkkurser	X	X	X	X	X	X
Grammatik böcker/ ordböcker			X	X		
Andra metoder	Studier i gymnasium		Appar för ordförråd		Självinlärningsmaterial	

Alla informanter deltar i något slag av språkkurs medan studier vid universitet anges av tre informanter som ett sätt att använda sig av vid språkinläring (Dima, Gunilla och Sven). Två informanter läser grammatikböcker eller ordböcker (Joanna och Sven). Andra metoder som nämns här är studier i gymnasium (Dima), appar för ordförråd (Joanna) och självinlärningsmaterial (Maria).

Gunilla nyttjar först text som sedan blir kopplad till grammatik (se fråga 8 i bilaga 2). Därefter försöker hon komma igång med läsandet. Sven försöker först lära sig ett grundläggande ordförråd (ca 1000 vanliga ord) efter vilket han börjar med språkens grammatik (han beställer grammatik och ordbok för språken som han håller på att lära sig). Därtill bokade Sven sig till en språkkurs i Vilnius för att se hur språket fungerar och träna språket med äkta människor. För detta ändamål använder han också Youtube. Maria noterar att “ Jag lär mig först ord och uttryck som är nyttiga när man kommunicerar med

människor.” Enligt Ivan beror det som han försöker lära sig först på om det är frågan om en officiell kurs eller självstudier.

”I sådana fall att jag lär mig under officiella kurser är inlärningsföljden bestämd av någon slags läroplan. Om jag däremot försöker studera målspråket på egen hand bekantar jag mig med den formella grammatiken först. Ordförrådet kommer naturligt i samband med att läsa och tala med folk.” (Ivan)

Gunilla sätter inga mål för sig själv utan det gäller att lära sig så mycket som möjligt (se fråga 9 i bilaga 2). Sven har däremot studerat 11 språk vid universitet, något som innebär att läraren bestämmer målen för språk. Maria har som mål att kunna kommunicera med människor och tyda meddelanden i internet samt gatuskyltar. Ivan berättar att

”Mitt mål för språkinläring är för det första att slutföra kursen om det är fråga om en formell kurs [hittills har han slutfört alla sina kurser utan fördröjningar]. Det andra målet är att jag tvingar mig att göra mitt bästa i varje språk och kurs som jag deltar i. (Ivan)

Gunilla använder sig av inga andra tekniker än att jobba hårt (se fråga 10 i bilaga 2). Sven anger sig däremot använda några minnestekniker beroende på språk. Han noterar:

”T.ex. vad gäller walesiskan är det svårt för mig att komma ihåg ord. Jag utsätter hjärnan för text och ljud dvs. använder mig av synen och hörseln för att bättre komma ihåg. Dock tycker jag att speciellt lär man sig om man tillbringar en längre tid i ifrågavarande språkomgivning och är utsatt för språket hela tiden.” (Sven)

Maria konstaterar att “Jag försöker kombinera främmande ord och grammatiska strukturer med de som jag redan behärskar från liknande språk”. Ivan använder sig av några minnestekniker såsom associationer med liknande ord mellan målspråket och modersmålet. Därtill lär han sig mekaniskt ordlistor med 10 ord (ordet på målspråket och en översättning antingen på engelska eller modersmålet). Till sist utnyttjar han översättningar av enskilda ord från olika böcker.

För att sammanfatta kan man säga att det flesta informanterna använder både formella och informella metoder. Dock används informella metoder mer än formella. De

vanligaste informella metoderna är vardagliga samtal, böcker och tidningar (6 belägg i alla) medan de sällsyntaste är sociala media och resor. De mest förekommande formella metoderna är språkkurser (6 belägg) medan studier vid universitet (3 belägg) och grammatikböcker/ordböcker (2 belägg) är formella metoder som informanterna utnyttjar minst.

4.4 Användning av språk enligt domän

I det här avsnittet kommer jag att redovisa för i vilka domäner informanterna använder sina språk. Först presenterar jag domänanvändningen enligt språk (tabell 6a-f) och sedan i sin helhet (tabell 7). Detta avsnitt baserar sig endast på enkäten.

TABELL 6a: Användning av S1 i olika domäner

Informant	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan	Antalet belägg
På jobbet	X	X	X	X	-	X	5
Under studier					-		0
Med vänner och bekanta	X	X	X	X	X	X	6
Hemma och med familjen	X	X	X	X	X	X	6
I hobbyer	X		X		X	X	4
Utomlands		X	X	X	X		4

Domänerna med vänner och bekanta samt hemma och med familjen är de vanligaste bland domänerna (alla informanter) vad gäller S1. På jobbet är den näst mest förekommande domänen (5 belägg: Dima, Gunilla, Joanna, Sven och Ivan) medan domänerna i hobbyer (4 belägg: Dima, Joanna, Maria och Ivan) och utomlands (4 belägg: Gunilla, Joanna, Sven och Maria) kommer på tredje plats. Ingen av informanterna använder S1 under studier och denna domän är således den sällsyntaste.

TABELL 6b: Användning av S2 i olika domäner

Informant	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan	Antalet belägg
På jobbet		X	X				2
Under studier				X			1
Med vänner och bekanta	X	X	X	X	X	X	6
Hemma och med familjen			X	X			2
I hobbyer		X	X		X		3
Utomlands		X	X	X	X		4

Alla informanter använder S2 med vänner och bekanta. Gunilla, Joanna, Sven och Maria (4 belägg) talar språket utomlands. Gunilla, Joanna och Maria (3 belägg) uttrycker sig på detta språk i hobbyer medan Gunilla och Joanna (2 belägg) utnyttjar S2 på jobbet och Joanna och Sven (2 belägg) hemma och med familjen. Sven (1 belägg) kommunicerar på språket under studier.

TABELL 6c: Användning av S3 i olika domäner

Informant	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan	Antalet belägg
På jobbet	X	X	X	X		X	5
Under studier	X						1
Med vänner och bekanta	X	X	X	X	X	X	6
Hemma och med familjen			X	X	X		3
I hobbyer	X	X	X		X	X	5
Utomlands		X	X	X	X	X	5

Den vanligaste domänen är med vänner och bekanta (alla informanter) vad gäller S3. De näst mest förekommande domänerna är på jobbet (5 belägg: Dima, Gunilla, Joanna, Sven och Ivan), i hobbyer (5 belägg: Dima, Gunilla, Joanna, Maria och Ivan) och utomlands (5 belägg: Gunilla, Joanna, Sven, Maria och Ivan). På tredje plats kommer domänen hemma och med familjen (3 belägg: Joanna, Sven och Maria). Den sällsyntaste domänen är under studier (1 belägg: Dima).

TABELL 6d: Användning av S4 i olika domäner

Informant	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan	Antalet belägg
På jobbet		X	X			X	3
Under studier							0
Med vänner och bekanta	X	X		X	X	X	5
Hemma och med familjen					X		1
I hobbyer		X			X		2
Utomlands	X	X	X	X	X	X	6

Alla informanter använder S4 utomlands medan Dima, Gunilla, Sven, Maria och Ivan (5 belägg) uttrycker sig på språket med vänner och bekanta. Gunilla, Joanna och Ivan (3 belägg) kommunicerar på detta språk på jobbet och Gunilla och Maria (2 belägg) talar S4 i hobbyer. Maria (1 belägg) anger sig använda språket hemma och med familjen. Ingen av informanterna utnyttjar detta språk under studier vilken alltså är den sällsyntaste domänen.

TABELL 6e: Användning av S5 i olika domäner

Informant	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan	Antalet belägg
På jobbet	X	X	X			X	4
Under studier	X	X					2
Med vänner och bekanta	X	X	X	X		X	5
Hemma och med familjen	X		X	X		X	4
I hobbyer			X		X		2
Utomlands		X	X	X	X	X	5

Med vänner och bekanta (5 belägg: Dima, Gunilla, Joanna, Sven och Ivan) och utomlands (5 belägg: Gunilla, Joanna, Sven, Maria och Ivan) är de mest förekommande domänerna vad gäller S5. De näst vanligaste domänerna är på jobbet (4 belägg: Dima, Gunilla, Joanna och Ivan) samt hemma och med familjen (4 belägg: Dima, Joanna, Sven och Ivan). De sällsyntaste domänerna är under studier (2 belägg: Dima och Gunilla) och i hobbyer (2 belägg: Joanna och Maria).

TABELL 6f: Användning av S6 i olika domäner

Informant	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan	Antalet belägg
På jobbet		X	X				2
Under studier	X	X					2
Med vänner och bekanta		X		X		X	3
Hemma och med familjen			X	X			2
I hobbyer			X		X		2
Utomlands	X	X	X	X	X	X	6

Alla informanter anger sig använda S6 utomlands medan Gunilla, Sven och Ivan (3 belägg) talar språket med vänner och bekanta. Gunilla och Joanna (2 belägg) använder detta språk på jobbet samt Dima och Gunilla (2 belägg) utnyttjar S6 under studier. Joanna och Sven (2 belägg) kommunicerar på språket hemma och med familjen medan Joanna och Maria (2 belägg) uttrycker sig på detta språk i hobbyer.

När man sammanställer de sex vanligaste språken enligt domän hos var och en av informanterna får man en bild av hur flerspråkiga de olika domänerna hos respektive informant är (tabell 7).

TABELL 7: Informanternas användning av språk i olika domäner

Informant	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan	Antalet belägg
På jobbet	S1, S3, S5	S1-S6	S1-S6	S1, S3	-	S1, S3-S5	21
Under studier	S3, S5-S6	S5- S6	-	S2	-	-	6
Med vänner och bekanta	S1-S5,	S1-S6	S1-S3, S5	S1-S6	S1-S4	S1-S6	31
Hemma och med familjen	S1, S5	S1	S1-S3, S6	S1-S3, S6	S1, S3-S4	S1, S5	16
I hobbyer	S1, S3	S2-S4	S1-S3, S5-S6	-	S1-S6	S1, S3	18
Utomlands	S4, S6	S1-S6	S1-S6	S1-S6	S1-S6	S3-S6	30

Den flerspråkigaste domänen hos Dima är med vänner och bekanta (S1-S5) medan de näst flerspråkiga domänerna är på jobbet (S1, S3, S5) och under studier (S3, S5-S6). Den tredje platsen tar domänerna hemma och med familjen (S1 och S5), i hobbyer (S1 och S3) och utomlands (S4 och S6), som innefattar två språk.

Dima använder alltså slovakiska (S1) i fyra olika domäner dvs. på jobbet, med vänner och bekanta, hemma och med familjen samt i hobbyer medan hon kommunicerar på tjeckiska (S2) med vänner och bekanta. Däremot utnyttjar Dima engelska (S3) i fyra olika domäner: på jobbet, under studier, med vänner och bekanta samt i hobbyer. Spanska (S4) talar hon i två domäner dvs. med vänner och bekanta samt utomlands. Dima uttrycker sig på franska (S5) i fyra olika domäner, nämligen på jobbet, under studier, med vänner och bekanta samt hemma och med familjen. Hon använder tyska (S6) i två olika domäner: under studier och utomlands.

Gunilla använder alla sina sex språk på jobbet (S1-S6), med vänner och bekanta (S1-S6) samt utomlands (S1-S6) men i hobbyer (S2-S4) är också en trespråkig domän för henne. Tvåspråkiga domäner är under studier (S5 och S6) och enspråkig domän hemma och med familjen (S1).

Gunilla kommunicerar alltså på svenska (S1) i fyra olika domäner, nämligen på jobbet, med vänner och bekanta, hemma och med familjen samt utomlands. Hon använder likaså franska (S2), engelska (S3) och spanska (S4) i fyra olika domäner dvs. på jobbet, med vänner och bekanta, i hobbyer och utomlands. Vidare kommunicerar Gunilla på holländska (S5) och på italienska (S6) på jobbet, under studier, med vänner och bekanta samt utomlands (dvs. i fyra olika domäner).

Joanna utnyttjar alla sina sex språk mest på jobbet (S1-S6) och utomlands (S1-S6). I hobbyer använder hon fem språk (S1-S3, S5-S6) och med vänner och bekanta (S1-S3, S5) samt hemma och med familjen (S1-S3 och S6) använder hon fyra av sina språk. Joanna har inte angett vilket språk hon uttrycker sig på under studier.

Joanna talar alltså svenska (S1), franska (S2) och engelska (S3) i fem olika domäner: på jobbet, med vänner och bekanta, hemma och med familjen, i hobbyer och utomlands. Hon säger att "Svenska är vårt muntliga språk hemma, ett minoritetsspråk för att språket används inte i landet där vi bor. Jag använder språket också "utomlands" när vi åker till Sverige." (Joanna; min översättning). Enligt Joanna är "Franska vårt muntliga språk

hemma, men samtidigt ett majoritetsspråk för att jag kan tala språket i landet där vi bor. Jag använder språket också "utomlands" när vi åker till länder där man talar franska." (Joanna; min översättning). Till slut konstaterar hon att "Engelska är ett lingua franca när man kommunicerar med släktingar som inte talar svenska eller franska. Självklart använder jag språket också utomlands." (Joanna; min översättning). Däremot kommunicerar hon på tyska (S4) i två olika domäner, nämligen på jobbet, och utomlands. Därtill utnyttjar Joanna portugisiska (S5) på jobbet, med vänner och bekanta, i hobbyer och utomlands (i fyra olika domäner) medan hon talar ungerska (S6) på jobbet, hemma och med familjen, i hobbyer och utomlands (dvs. i fyra olika domäner).

Sven kommunicerar på sex språk i situationer som med vänner och bekanta (S1-S6) och utomlands (S1-S6) medan han använder fyra av sina språk hemma och med familjen (S1-S3 och S6). Två språk nyttjar han på jobbet (S1 och S3) och ett under studier (S2). Sven har inte angett vilket språk han uttrycker sig på under hobbyer.

Sven uttrycker sig på svenska (S1) och franska (S3) på jobbet, med vänner och bekanta, hemma och med familjen samt utomlands (dvs. i fyra olika domäner). Däremot kommunicerar han på engelska (S2) i fyra olika domäner nämligen under studier, med vänner och bekanta, hemma och med familjen samt utomlands. Sven utnyttjar tjeckiska (S4) och tyska (S5) i två olika domäner som är med vänner och bekanta samt utomlands. Sven kommunicerar på grekiska (S6) i tre domäner: med vänner och bekanta, hemma och med familjen samt utomlands.

Maria använder alla sina sex språk mest i hobbyer (S1-S6) och utomlands (S1-S6) men hon kommunicerar också på fyra språk med vänner och bekanta (S1-S4). Tre språk använder Maria hemma och med familjen (S1, S3 och S4). Maria har inte angett vilka språk hon uttrycker sig på på jobbet och under studier.

Maria anger sig använda svenska (S1), franska (S3) och engelska (S4) med vänner och bekanta, hemma och med familjen, i hobbyer och utomlands (dvs i fyra olika domäner), medan hon kommunicerar på polska (S2) med vänner och bekanta, i hobbyer och

utomlands (dvs. i tre olika domäner). Maria uttrycker sig på tyska (S5) och italienska (S6) i två domäner, i hobbyer och utomlands.

Ivan uttrycker sig med hjälp av sina sex olika språk i samband med vänner och bekanta (S1-S6). Utomlands använder han fyra språk (S3-S6) och han utnyttjar fyra språk på jobbet (S1, S3-S5). Två språk använder han hemma och med familjen (S1 och S5) och i hobbyer (S1 och S3). Ivan har inte angett vilket språk han talar under studier.

Ivan kommunicerar på lettiska (S1) i fyra olika domäner, nämligen på jobbet, med vänner och bekanta, hemma och med familjen samt i hobbyer. Däremot uttrycker han sig på ryska (S2) med vänner och bekanta dvs. i endast en domän. Ivan talar engelska (S3) på jobbet, med vänner och bekanta, i hobbyer och utomlands (dvs. i fyra olika domäner). Han nyttjar franska (S4) på jobbet, med vänner och bekanta samt utomlands (dvs. i tre olika domäner). Ivan kommunicerar på tyska (S5) på jobbet, med vänner och bekanta, hemma och med familjen samt utomlands (dvs. i fyra olika domäner) medan han anger sig använda grekiska (S6) med vänner och bekanta samt utomlands (dvs. i två olika domäner)

4.5 Användning av språk enligt frekvens och kommunikationsform

I detta avsnitt kommer jag att behandla hur ofta informanterna använder sina språk (dagligen, varje vecka, varje månad, några gånger om året). Därefter studerar jag informanternas DLC med tanke på hur ofta de talar språken och i vilka domäner. Till slut presenterar jag vilka kommunikationsformer informanterna föredrar. Detta avsnitt baserar sig endast på enkäten.

TABELL 8: Informanternas användning av språk enligt tid

	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan
Dagligen	S1, S3-S4	S1-S3, S5	S1-S3	S1-S3	S1, S3-S4	S1, S3, S5
Varje vecka	S2	S4	S5	S5	S2	S4 och S6
Varje månad	S5-S6	S6	S4	-	S5-S6	
Några gånger om året			S6	S4 och S6	-	S2

Dima använder slovakiska (S1), engelska (S3) och spanska (S4) dagligen medan hon talar tjeckiska (S2) varje vecka. Hon kommunicerar på franska (S5) och tyska (S6) varje månad. Gunilla uttrycker sig på svenska (S1), franska (S2), engelska (S3) och holländska (S5) dagligen. Hon utnyttjar spanska (S4) varje vecka och italienska (S6) varje månad. Joanna talar svenska (S1), franska (S2) och engelska (S3) dagligen. Hon använder portugisiska (S5) varje vecka. Joanna kommunicerar på tyska (S4) varje månad medan hon uttrycker sig på ungerska (S6) några gånger om året. Sven använder svenska (S1), engelska (S2) och franska (S3) dagligen men han talar också tyska (S5) ofta, nämligen varje vecka. Sven utnyttjar tjeckiska (S4) och grekiska (S6) några gånger om året. Maria uttrycker sig på svenska (S1), franska (S3) och engelska (S4) dagligen medan hon kommunicerar på polska (S2) varje vecka. Maria använder tyska (S5) och italienska (S6) varje månad. Ivan talar lettiska (S1) engelska (S3) och tyska (S5) dagligen. Däremot nyttjar han franska (S4) och grekiska (S6) varje vecka. Ryska (S2) använder Ivan några gånger om året.

Enligt Aronin & Singleton (2012: 63f) är det vanligt att flerspråkiga människor huvudsakligen använder tre språk som dominerar deras språkrepertoar, trots att de kan många fler språk. På basis av frekvens och domän har jag identifierat följande DLCs hos mina informanter (tabell 9).

TABELL 9: Informanternas DLC (Jämför med avsnitt 3.2)

DLC	slovakiska engelska spanska	svenska franska engelska holländska	svenska franska engelska	svenska engelska franska	svenska franska engelska	lettiska engelska tyska
-----	-----------------------------------	--	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	-------------------------------

Dima har en DLC som består av tre språk: slovakiska (S1) engelska (S3) och spanska (S4). I Gunillas DLC ingår fyra språk, nämligen svenska (S1), franska (S2), engelska (S3) och holländska (S5). Joanna har i sin tur en DLC där svenska (S1), franska (S2) och engelska (S3) ingår. Sven har en DLC som innefattar tre språk dvs. svenska (S1), engelska (S2) och franska (S3). Maria har en DLC av svenska (S1), franska (S3) och engelska (S4). Ivan har en DLC som består av lettiska (S1), engelska (S3) och tyska (S5).

TABELL 10: Informanterna och föredragen kommunikationsform

Informant	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan
Vald kommunikationsform(S1)	Tala	Tala	Skriva	Tala	Tala	Tala
Vald kommunikationsform(S2)	Tala	Tala	Tala	Skriva	Skriva	Tala
Vald kommunikationsform(S3)	Tala	Tala	Tala	Tala	Tala	Tala
Vald kommunikationsform(S4)	Tala	Tala	Läsa	Tala	Tala	Tala
Vald kommunikationsform(S5)	Tala	Lyssna	Lyssna	Lyssna	Skriva	Lyssna
Vald kommunikationsform(S6)	Tala	Tala	Läsa	Tala	Tala	Läsa

Dima föredrar att tala när hon använder alla sina språk (se tabell 10). På liknande sätt anger Gunilla att tala är hennes vanligaste kommunikationsform förutom i holländska (S5) där hon helst använder kommunikationsformen att lyssna. Joanna föredrar den receptiva färdigheten att läsa i samband med tyska (S4) och ungerska (S6), medan hon helst talar på franska (S2) och engelska (S3). Vad gäller svenska (S1) föredrar Joanna att skriva och när hon kommunicerar på portugisiska (S5) lyssnar hon helst. Sven föredrar

att tala i samband med svenska (S1) franska (S3) tjeckiska (S4) och grekiska (S6) medan han helst kommunicerar genom att skriva vad gäller engelska (S2). På tyska (S5) lyssnar Sven helst. Maria använder helst kommunikationsformen att tala vid svenska (S1), franska (S3), engelska (S4) och italienska (S6). Däremot skriver hon helst i samband med polska (S2) och tyska (S5). Ivan föredrar att tala vad gäller lettiska (S1), ryska (S2), engelska (S3) och franska (S4). I samband med tyska (S5) lyssnar han helst och på grekiska (S6) läser han.

Den vanligaste kommunikationsformen är att tala (Dima, Gunilla, Sven, Maria och Ivan) vad gäller S1 medan Joanna föredrar att skriva. Den mest använda kommunikationsformen är också att tala (Dima, Gunilla, Joanna och Ivan) vad gäller S2 men också formen att skriva är i bruk hos Sven och Maria. Alla informanter uttrycker sig genom att tala vad gäller S3. Den mest förekommande kommunikationsformen är att tala (Dima, Gunilla, Sven, Maria och Ivan) också vad gäller S4 medan Joanna helst läser. Den vanligaste kommunikationsformen är att lyssna (Gunilla, Joanna, Sven och Ivan) vad gäller S5. Här föredrar ändå Dima att tala och Maria skriver helst. Också för S6 är den mest förekommande kommunikationsformen att tala (Dima, Gunilla, Sven och Maria), medan Joanna och Ivan läser helst. I WTC-teorin (willingness to communicate) kommer det också tydligt fram att flerspråkiga människor föredrar olika kommunikationsformer för varje språk (se avsnitt 3.1) och att flerspråkiga människor gärna använder tal när de ska använda sina olika språk.

4.6 Informanternas bedömning av sina språkfärdigheter

I det här avsnittet kommer jag att diskutera informanternas språkfärdigheter. För det första ska jag koncentrera mig på de olika informanternas uppskattade behärskning av språk genom att fokusera på både de enskilda informanterna och på språken (S1 osv.). Därefter tittar jag på vilka områden informanterna anser vara lätta/svåra. Jag kommer att sammanfatta avsnittet genom att värdera informanternas kunskaper i de olika områdena enligt medeltal. Dima har inte angett hur bra hon tror sig behärska de olika språken. Först diskuterar jag resultaten från enkäten som kompletteras med intervjuresultat.

TABELL 11a: Gunillas behärskning av språk

1= dåligt, 2= ganska dåligt, 3=ganska bra, 4=bra, 5= mycket bra

Gunilla	S1	S2	S3	S4	S5	S6
Muntlig produktion	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 4
Skriftlig produktion	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 3	Nivå 3
Läsförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4
Hörförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 4

Gunilla behärskar muntlig produktion på nivå 5 (mycket bra) i S1-S4 medan färdigheterna att tala är på nivå 4 i S5 och S6. Den skriftliga produktionen är på nivå 5 i S1-S3 medan Gunilla befinner sig på nivå 4 i S4. Färdigheterna i skrift är på nivå 3 i S5 och S6. Kunskaperna i läsförståelse är på nivå 5 i S1-S5 och på nivå 4 i S6. Färdigheterna i hörförståelse är på nivå 5 i S1-S4 och på nivå 4 i S5 och S6.

TABELL 11b: Joannas behärskning av språk

Joanna	S1	S2	S3	S4	S5	S6
Muntlig produktion	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 5	Nivå 1
Skriftlig produktion	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 3	Nivå 3	Nivå 1
Läsförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 3
Hörförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 2

Joannas muntliga produktion är på nivå 5 i S1-S3 och S5 medan hennes kunskaper att tala är på nivå 4 i S4 och på nivå 1 i S6. Joanna säger att hennes skriftliga produktion är på nivå 5 i S1-S3 och på nivå 3 i S4 och S5. Joannas färdigheter i skrift är på nivå 1 i S6. Kunskaperna i läsförståelse är enligt henne på nivå 5 i S1-S5 och på nivå 3 i S6.

Färdigheterna i hörförståelse är på nivå 5 i S1-S4 medan dessa kunskaper är på nivå 4 i S5 och på nivå 2 i S6.

TABELL 11c: Svens behärskning av språk

Sven	S1	S2	S3	S4	S5	S6
Muntlig produktion	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5
Skriftlig produktion	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 3	Nivå 3	Nivå 3	Nivå 3
Läsförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5
Hörförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5

Svens muntliga produktion är på nivå 5 i alla sex språk medan hans skriftliga produktion däremot är på nivå 5 i S1 och på nivå 4 i S2. Dessa kunskaper är på nivå 3 i S3-S6. Sven anser att hans färdigheter både i läsförståelse och hörförståelse är på nivå 5 i alla sex språk.

TABELL 11d: Marias behärskning av språk

Maria	S1	S2	S3	S4	S5	S6
Muntlig produktion	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 3	Nivå 4
Skriftlig produktion	Nivå 5	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5	Nivå 3	Nivå 3
Läsförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 4
Hörförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 4

Maria noterar att hennes muntliga produktion är på nivå 5 i S1, S3 och S4. Dessa kunskaper är däremot på nivå 4 i S2 och S6 samt på nivå 3 i S5. Hennes skriftliga produktion är på nivå 5 i S1 och S4 medan dessa färdigheter är på nivå 4 i S3 samt på nivå 3 i S2, S5 och S6. Kunskaper i läsförståelse är på nivå 5 i S1-S4 och på nivå 4 i S5 och S6. Färdigheter i hörförståelse är på nivå 5 i S1-S4 och på nivå 4 i S5 och S6.

TABELL 11e: Ivans behärskning av språk

Ivan	S1	S2	S3	S4	S5	S6
Muntlig produktion	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 4
Skriftlig produktion	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 4	Nivå 3
Läsförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 4
Hörförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 4	Nivå 4

Ivan fastställer att hans muntliga produktion är på nivå 5 i S1-S4 och på nivå 4 i S5 och S6. Han skriver enligt sig själv på nivå 5 i S1-S3 och på nivå 4 i S4 och S5. Dessa kunskaper är på nivå 3 i S6. Färdigheter i läsförståelse är på nivå 5 i S1-S4 och på nivå 4 i S5 och S6. Hörförståelse är på nivå 5 i S1-S3 och på nivå 4 i S4-S6.

S1 behärskas inom alla områden (muntlig och skriftlig produktion, läs och hörförståelse) på nivå 5 av Gunilla, Joanna, Sven, Maria och Ivan.

TABELL 12a: informanternas behärskning av S2

S2	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan	Medeltal
Muntlig produktion	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 5	4,8
Skriftlig produktion	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 3	Nivå 5	4,4
Läsförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	5
Hörförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	5
Bäst på S2	IS	IS	MP, HF och LF	HF och LF	IS	
Sämst på S2	IS	IS	SP	SP	IS	

Hör- och läsförståelse är på nivå 5 hos alla informanter vad gäller S2 (tabell 12a). Muntlig produktion är på nivå 5 hos Gunilla, Sven, Joanna och Ivan samt på nivå 4 hos Maria. Gunilla, Joanna och Ivan anger sig behärska skriftlig produktion på nivå 5 medan Sven behärskar detta delområde på nivå 4 och Maria på nivå 3.

I tabell 12a anges också vilket språkligt delområde informanterna anser sig behärska bäst/sämst. För Gunilla, Joanna och Ivan spelar det ingen roll vilken kommunikationsform de använder (IS, ingen skillnad, i tabellen). Sven är bäst på muntlig produktion (MP) samt läs- och hörförståelse (LF; HF) och han är sämst på skriftlig produktion (SP). Maria däremot är bäst på läs och hörförståelse medan hon är sämst i att skriva.

TABELL 12b: informanternas behärskning av S3

S3	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan	Medeltal
Muntlig produktion	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	5
Skriftlig produktion	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5	4,4
Läsförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	5
Hörförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	5
Bäst på S3	IS	IS	MP, HF och LF	MP, HF och LF	IS	
Sämst på S3	IS	IS	SP	SP	IS	

Hör- och läsförståelse samt muntlig produktion är på nivå 5 hos alla informanter vad gäller S3 (tabell 12b). Gunilla, Joanna och Ivan behärskar skriftlig produktion på nivå 5 medan Maria säger att hon klarar av detta område på nivå 4 och Sven på nivå 3. För Gunilla, Joanna och Ivan spelar det ingen roll vilken kommunikationsform de använder.

Sven och Maria bedömer att de är bäst på muntlig produktion läs- och hörförståelse medan de är sämst på att skriva.

TABELL 12c: informanternas behärskning av S4

S4	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan	Medeltal
Muntlig produktion	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	5
Skriftlig produktion	Nivå 4	Nivå 3	Nivå 3	Nivå 5	Nivå 4	4,4
Läsförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	5
Hörförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4	4,8
Bäst på S4	MP, HF och LF	HF och LF	MP, HF och LF	IS	MP och LF	
Sämst på S4	SP	SP	SP	IS	SP och HF	

Muntlig produktion och läsförståelse är på nivå 5 hos alla informanter vad gäller S4 (tabell 12c). Gunilla, Joanna, Sven och Maria behärskar hörförståelse på nivå 5 och Ivan på nivå 4. Maria kan skriftlig produktion på nivå 5 medan Gunilla och Ivan är på nivå 4. Joanna och Sven befinner sig däremot på nivå 3. För Maria spelar det ingen roll vilken kommunikationsform hon använder. Gunilla och Sven är bäst på muntlig produktion, läs- och hörförståelse. Joanna behärskar hör- och läsförståelse bäst. Ivan är däremot bäst på muntlig produktion och läsförståelse. Gunilla, Joanna och Sven behärskar skriftlig produktion sämst medan Ivan är sämst på skriftlig produktion och hörförståelse.

TABELL 12d: informanternas behärskning av S5

S5	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan	Medeltal
Muntlig produktion	Nivå 4	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 3	Nivå 4	4,2
Skriftlig produktion	Nivå 3	Nivå 3	Nivå 3	Nivå 3	Nivå 4	3,2
Läsförståelse	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 4	4,6
Hörförståelse	Nivå 4	Nivå 4	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 4	4,2
Bäst på S5	LF	MP och LF	MP, HF och LF	HF och LF	IS	
Sämst på S5	SP	SP	SP	MP och SP	IS	

Gunilla, Joanna och Sven kan läsa på nivå 5 men Maria och Ivan behärskar detta delområde på nivå 4 vad gäller S5 (tabell 12d). Maria kan lyssna på nivå 5 och de andra informanterna behärskar hörförståelse på nivå 4. Joanna och Sven kan tala på nivå 5 medan Gunilla och Ivan är på nivå 4 och Maria på nivå 3. Ivan kan skriva på nivå 4 och de andra informanterna behärskar skriftlig produktion på nivå 3. Gunilla är duktigast i läsförståelse men hon behärskar skriftlig produktion sämst. Joanna däremot är bäst på att tala och läsa medan hon är sämst på att skriva. Sven behärskar muntlig produktion, hör- och läsförståelse bäst men han skriver sämst. Maria är duktigast i hör- och läsförståelse. Däremot är hon sämst på att tala och skriva. För Ivan spelar det ingen roll vilken kommunikationsform han är utsatt för.

TABELL 12e: informanternas behärskning av S6

S6	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan	Medeltal
Muntlig produktion	Nivå 4	Nivå 1	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 4	3,6
Skriftlig produktion	Nivå 3	Nivå 1	Nivå 3	Nivå 3	Nivå 3	2,6
Läsförståelse	Nivå 4	Nivå 3	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 4	4
Hörförståelse	Nivå 4	Nivå 2	Nivå 5	Nivå 4	Nivå 4	3,8
Bäst på S6	MP, HF och LF	LF	MP, HF och LF	MP, HF och LF	MP, HF och LF	
Sämst på S6	SP	MP och SP	SP	SP	SP	

Sven läser på nivå 5 medan Gunilla, Maria och Ivan är på nivå 4 och Joanna på nivå 3 vad gäller S6 (tabell 12e). Sven lyssnar på nivå 5. Gunilla, Maria och Ivan är på nivå 4 och Joanna på nivå 2 vad gäller hörförståelse. Sven talar språket på nivå 5 medan Gunilla, Maria och Ivan är på nivå 4 och Joanna på nivå 1. Gunilla, Sven, Maria och Ivan skriver språket på nivå 3 men Joanna är på nivå 1. Gunilla, Sven, Maria och Ivan är bäst på muntlig produktion, läs- och hörförståelse. Däremot de är sämst i skriftlig produktion. Joanna är bäst på läsförståelse men hon behärskar sämst muntlig och skriftlig produktion.

I tabell 13a och 13b har jag sammanställt informanternas bedömning av vilka områden som är lättast respektive svårast för dem i deras sex viktigaste språk.

TABELL 13a: De lättaste områdena för språkbehärskning enligt informanternas bedömning

Informant	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan
Tala	X	X				
Vardaglig kommunikation				X	X	
Grammatik						X
Andra			Skämta (S1) Accenter(S3) Uttal (S4) Sånglyriker (S5)			

Enligt Dima och Gunilla är det lättaste området inom språken att tala medan Sven och Maria konstaterar att vardaglig kommunikation (muntlig och skriftlig) är det lättaste området (tabell 13a). Ivan är av den åsikten att grammatiken är lätt när man har lärt den. Joanna räknar upp vad som är lätt i varje språk som hon behärskar. Joanna säger att

Svenska (S1): ”Jag tycker att det är lätt att skämta på svenska. Jag är troligen mer kvick vad gäller nyanser och associativt ordval. Franska (S2):” på franska kan du vara mycket noggrann med tanke på när sakerna sker och om dessa saker fortfarande påverkar oss eller inte. ”Engelska (S3): ”Accenter! På engelska älskar jag att experimentera med den skotska, irländska eller amerikanska accenten för nöjes skull i motsats till den snobbiga “received pronunciation” som man lär sig i skolan. ”Tyska(S4): ”uttal.” Portugisiska (S5): ”Att förstå sånglyriker på portugisiska.” Ungerska (S6): ”På ungerska kan du på riktigt uttrycka dig var saker och ting finns fysiskt.” (Joanna; min översättning)

TABELL 13b: De svåraste områdena för språkbehärskning enligt informanternas bedömning

Informant	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan
Hörförståelse		X				
Dialekter och teknikaliteter				X		
Grammatik	X		X			
Akademiska texter					X	
Andra			Tala S2, Kulturella koder S3, grammatik S4/S6, hörförståelse S5			Små ord, uppdaterad ordförråd

Det som är svårt i språk enligt informanterna skiljer sig från fall till fall (tabell 13b). För Dima är grammatiken svårast medan hörförståelse är svårt för Gunilla. Sven däremot säger att det mest utmanande i språk är dialekter och teknikaliteter och Maria konstaterar att akademiska texter är det svåraste. Ivan skriver

”Det är svårt att komma ihåg alla små ord i mina ”nyaste” språk (t.ex. ”On”, ”at”, ”when”), jag blandar ihop dem. Därtill är det utmanande att hålla det aktiva ordförrådet uppdaterat om man inte använder språket tillräckligt ofta. Jag kan läsa och förstå utan problem t.ex. talad grekiska men när jag ska tala eller skriva språket själv och jag har inte gjort detta på en månad (hur ofta talar du till en grek) måste jag fundera mycket.” (Ivan; min översättning)

Det som är svårt i varje språk sorterar Joanna på ett motsvarande sätt som när hon behandlar de lättaste områdena för henne. Joanna slår fast att

Svenska (S1): ”svårt att säga eftersom svenskan är mitt modersmål.”

Franska (S2): ”Att börja tala kändes svårt för mig på grund av en turtagningskultur om du tvekar kommer människorna att avbryta dig.”

Genussystemet (le/la) vållar mig fortfarande problem. Engelska (S3): ”Att förstå implicita kulturella koder i det brittiska samhället är utmanande t.ex. Jag har några förbättringsförslag, en kommentar som berörde en uppsats menar att personen ifråga tycker att man ska skriva om hela uppsatsen.”

Tyska (S4): ”Att tala grammatiskt korrekt tyska vilket verb behöver nominativ ackusativ eller dativ osv.”

Portugisiska (S5): ”Hörförståelse på portugisiska är mycket svårt i början.”

Ungerska (S6): ”ungersk grammatik är härligt! Så komplicerad! Jag älskar striktheten i agglutinerande språk.” (Joanna; min översättning)

TABELL 14: informanternas behärskning av olika områden i sina språk enligt medeltal (se tabell 11a-e s. 65ff)

	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan
Muntlig produktion	4,7	4,2	5	4,3	4,7
Skriftlig produktion	4,2	3,7	3,5	3,8	4,3
Läsförståelse	4,8	4,7	5	4,7	4,7
Hörförståelse	4,7	4,3	5	4,7	4,5

Medeltalet för muntlig produktion är 4,7 för Gunilla och Ivan medan motsvarande siffra är 4,2 för Joanna. Svens värde är 5 och motsvarande siffra för Maria är 4,3. Av de sex informanterna är alltså Sven den som mest lyfter fram muntlig produktion i fråga om behärskning av sina språk medan Joanna är den som minst utgår från denna information.

För Gunilla är medeltalet i skriftlig produktion 4,2. Motsvarande siffra för Joanna är däremot 3,7. Medeltal för Sven är 3,5 och motsvarande värde för Maria är 3,8. Ivan behärskar skriftlig produktion med medeltalet 4,3. Ivan är alltså den som får högst medeltal för skriftlig produktion medan Sven får lägst.

Medeltalet för läsförståelse är 4,8 för Gunilla. Motsvarande värde för Joanna, Maria och Ivan är 4,7. Svens medeltal är 5. Av de sex informanterna är alltså Sven den som mest lyfter fram muntlig produktion i fråga om behärskning av sina språk medan Joanna, Maria och Ivan är de som minst utgår från denna.

För Gunilla och Maria är medeltalet för hörförståelse 4,7. Motsvarande siffra för Joanna är 4,3. Sven har ett medeltal på 5 och Ivan på 4,5. Av de sex informanterna är alltså Sven den som mest lyfter fram muntlig produktion i fråga om behärskning av sina språk medan Joanna är den som minst utgår från denna information.

På liknande sätt som i tabell 14 gör jag i tabell 15 en jämförelse av medeltalet för varje färdighetsområde per språk (se tabell 12a-e).

TABELL 15: informanternas behärskning av sina språk enligt medeltal (se tabell 12a-e s. 68-72)

Språk	Muntlig	Skriftlig	Läs	Hör
S1	5	5	5	5
S2	4,8	4,4	5	5
S3	5	4,4	5	5
S4	5	4,4	5	4,8
S5	4,2	3,2	4,6	4,2
S6	3,6	2,6	4	3,8

Medeltalet är 5 i alla olika områden (muntlig- och skriftlig produktion, läs-, och hörförståelse) vad gäller S1. Värdet för läs-, och hörförståelse är likaså 5 i samband med S2. Motsvarande siffra är 4.8 för muntlig produktion och 4,4 för skrift. Medeltalet för läsförståelse, hörförståelse samt muntlig produktion är 5 medan skriftlig produktion ligger på 4,4 vad gäller S3. Muntlig produktion och läsförståelse har ett värde på 5 i

samband med S4. Däremot är medeltalet för färdigheter att skriva 4,4 och för hörförståelse 4,8. Vad gäller S5 är värdet för både muntlig produktion och hörförståelse 4,2. Däremot är medeltalet för läsförståelse 4,6 och för skriftlig produktion 3,2. I samband med S6 är siffran för läsförståelse 4 och för hörförståelse 3,8. Muntlig produktion har ett medeltal på 3,6 medan värdet för att skriva är 2,6.

Enligt Gunilla finns det fyra olika språkfärdigheter (tala, lyssna, skriva och läsa) som man ska klara sig av för att man kan anses behärska ett språk (se fråga 6 i bilaga 2). Dock betonar hon hur viktigt det är att kunna kommunicera flytande: "fast man inte använder rätt genus, blir man i alla fall förstådd." För det första måste man enligt Sven kunna massor med ord. För det andra måste man ta hänsyn till strukturen i språk. Sven har lätt att förstå den grammatiska strukturen som ligger nära matematik. För det tredje måste man beakta den kulturella kompetensen. Enligt honom kan man inte tala med människor från olika länder på samma sätt. Maria använder ett citat för att besvara frågan: "Pour les langues, il faut avoir du flair, et puis c'est tout (Eugène Ionesco's play La leçon) "Vad gäller språk måste man ha en bra känsla för situationen, det är allt" (min översättning). Enligt Ivan behärskar man målspråket när man klarar sig mycket bra genom att lyssna, läsa, skriva och tala på språket.

Gunilla konstaterar att hennes svenska är bäst förstås för att den är hennes modersmål (se fråga 7 i bilaga 2). Hon behärskar engelska, franska och spanska flytande (engelska bäst, spanska därefter) tack vare studier vid ett universitet och tack vare att dessa språk finns med både i vardagen och på jobbet. Däremot kommunicerar Gunilla inte alls lika flytande på italienska, estniska och nederländska (beror mycket på sammanhanget). Nederländska som är språket i Belgien använder hon för att titta på tv och nyheter men Gunilla talar sällan språket. Italienska och estniska har hon också studerat vid universitet men hon behöver ännu övning i dessa språk. I alla fall översätter Gunilla från alla dessa språk i sitt jobb. Sven fastställer att hans kunskaper är väldigt olika vad gäller hans språkfärdigheter i de olika språken som han talar: "Jag kommunicerar flytande på 11 språk medan jag behärskar tre språk rätt svagt samt producerar ännu fyra språk mycket svagt. Med hjälp av ordbok klarar jag ytterligare två språk." Sven erkänner att det handlar mycket om muntlig kompetens (ca hälften av språken) medan han inte alls kan tala vissa andra språk.

Maria ger ingen djupare analys vad gäller denna fråga. Ivan har däremot varierande kunskaper i sina språk:

”Modersmålet lettiska samt ryska och engelska vållar inga problem för mig. Det är svårt att skriva både franska och tyska men ändå är jag mycket duktig på dessa språk. Kunskaperna i grekiska befinner sig ett steg lägre vad gäller hörförståelse” (äktia människor är lättare att förstå för honom än radio). ”I portugisiska befinner jag mig framför allt på nivå 3–4 lättare än grekiska, att kunna franska hjälper. (Citat av Ivan)

4.7 Språk och kultur

I detta avsnitt kommer jag att ta upp sambandet mellan språk och kultur. För det första diskuterar jag hur informanterna definierar kultur medan för det andra behandlas relationen mellan språkinlärning och kultur. För det tredje tar informanterna ställning till attityder och motivation som har med kultur att göra. Till slut behandlas informanternas vistelser utomlands samt hur de förhåller sig till främmande språk och människor som de möter i vardagen. Detta avsnitt baserar sig endast på intervjun.

Enligt Gunilla har kultur att göra med historia, geografi och människorelationer (se fråga 11 i bilaga 2). Hon tillägger att “det är väldigt tydligt att språket och kulturen är kopplad till landet. Kulturen i det tvåspråkiga Finland är annorlunda än i Sverige.” För henne är det väldigt svårt att avgränsa frågan. Sven vill inte svara på denna fråga på grund av att den inte är en lingvistisk fråga i sig. Enligt Maria består kultur av ”regler, beteende, värden osv. som vi tar för givet tills vi möter annorlunda värden och konst.” För Ivan är kultur en stor sak som står bakom de olika nationerna. Det handlar om traditioner, festivaler, musikliv, teater och konst som möjligtvis skiljer sig nationerna emellan. T.ex. midsommar i Lettland är kultur för honom.

För Gunilla spelar kultur en mycket viktig roll vad gäller språkinlärning (se fråga 12 i bilaga 2). Hon konstaterar att ”man kan inte bara lära språket utan man måste förstå konnotationer och hur språket används i viss miljö för att få en fullständig bild.” Enligt Sven ska man undvika tabun i kontakt med olika kulturer. Man använder sig t.ex. av olika talhastighet i olika språkområden. T.ex. finska talar man med en ganska låg talhastighet

medan man måste kunna tala snabbt för att kunna säga sin sak t.ex. på grekiska eller italienska. Till slut räknar han att också slang har en påverkan i fråga om vilken roll kultur spelar i språkinläring. Sven säger att man ska vara försiktig: man ska känna till vilken stil man ska använda tillsammans med olika personer (korrekt och hövlig stil med officiella människor, mera inofficiell stil med bekanta). Enligt Maria fungerar kultur som en bra motivering för språkinläring; "Om konst, seder osv. är intressanta blir språket mer attraktivt att lära sig." För Ivan spelar kultur en mycket stor roll vad gäller inläring av språk.

"Genom att kunna språk och förstå dess kultur kan man förstå hur människorna som använder sitt S1 tänker. Man kan t.ex. inte förstå varför skuldskrisen i Grekland ägde rum om man inte har kunskaper om språket eller förståelse för kulturen. När du behärskar dessa kan man komma in i lokala människors hjärna." (Citat av Ivan)

Gunilla säger att attityder mot kulturen inte spelar så stor roll för språkinläring i början men att så småningom får den större betydelse (se fråga 13 i bilaga 2). När hon undervisade i språk är attityder mot kultur ett sätt att rätta upp, förklara eller ta någon kulturell bit med i undervisningen. Enligt Sven har attityder mot språk däremot en stor inverkan på språkinläring.

"Vissa språk har jag svårt att lära mig för att jag antingen är likgiltig för språkområdet eller för att de är likgiltiga mot utlänningar. Jag är själv kritisk eller likgiltig gentemot Albanien, Bulgarien, Wales, Norge och Slovakien, vilket medför att jag inte har någon lust att behärska dessa språk bättre." (Citat av Sven)

Maria är av samma åsikt som Sven. "Om attityderna mot kulturer är positiva kan detta fungera som en motivation för att lära sig språket." Enligt Ivan spelar attityder mot målspråk och kultur en stor roll för språkinläring. Han skulle t.ex. inte vilja lära sig luxemburgiska eftersom han anser luxemburgare vara otrevliga människor. Därtill vet Ivan inte vad han skulle göra med språket. Ivan tycker däremot om språket och kulturen i Portugal.

Nästan alla informanter anser att attityder mot målkultur spelar en stor roll med tanke på språkinläring vilket också kommit fram vid flera undersökningar (se avsnitt 2.5). På

frågan om informanterna har varit längre perioder utomlands i syfte att lära sig språket i målkulturen (se fråga 14ab i bilaga 2) svarar Gunilla att

”Som ung när jag fortfarande gick på universitet var jag en månad i Frankrike där jag läste franska. Som vuxen var jag en månad i Spanien vid ett universitet. Under tiden i Belgien har jag varit tre gånger i Estland och två veckor i Italien för att studera på språkskola.”(Citat av Gunilla)

Sven har varit allra oftast på sommarskolor vars kurser pågick i 2–4 veckor. Dock har han tillbringat längre perioder i vissa länder: i Grekland 1 år, i Tjeckien ½ år, samt ett par månader i Spanien och Italien. Sven tillägger att:

”För att kunna ordentligt behärska ett språk behöver man ha en möjlighet till att använda språket dagligen inom språkområdet eller vara gift med någon från landet i fråga. Jag anser att en månad i språkområdet är ett minimum men det räcker oftast inte till utan måste vara en längre tid, idealet skulle vara att man kunde använda språket i vardagslivet.”(Citat av Sven)

Maria har tagit del av språkklasser (England 1 år, Tyskland 2–3 veckor, Italien 3 veckor). Därtill har hon studerat slaviska språk både i Polen och i Frankrike. Hon anser att ju längre vistelsen var desto mer relevant var upplevelsen för språkinläring. Ivan har däremot lärt sig nästan alla främmande språk i målspråkområdet.

”Engelska och franska tillägnade jag mig som utbytesstuderande i Amerika och Frankrike (1 år i båda länder). Därtill har jag studerat tyska i Tyskland och grekiska både genom formella kurser och resor till Grekland. Språket i Belgien har jag lärt mig som diplomat vid Nato medan jag har stiftat bekantskap med portugisiskan under resor till Portugal. Jag menar att man inte kan lära sig ett språk bara genom formella metoder utan också resor till landet i fråga är nödvändiga.”
(Citat av Ivan)

I samband med frågan ”Identifierar du dig med de kulturer vars språk du talar” (se fråga 15 i bilaga 2) noterar Gunilla att “Man kan ju känna till och acceptera och tycka om någon kultur men det är väldigt svårt för en svensk som är född i Sverige att bli någon annan helt och hållet. Jag vet inte heller så mycket om det som händer i Belgien osv.” Däremot hänvisar Sven i sitt svar till attityder och intresse. Han berättar att han är intresserad av historia och kultur på grund av vilka han studerar språk. Maria identifierar sig inte helt med främmande kulturer. Maria vet reglerna men hon kvarhåller den kritiska attityden

som utomstående har. Ivan skulle inte kunna identifiera sig med ryssar, amerikaner eller briter för att han ser inte längre deras språk som främmande språk. I samband med nyare språk försöker Ivan lära sig att förstå hur människor som använder språket som modersmål tänker. På så sätt identifierar han sig med de för honom nyare språken.

4.8 Språk och framtid

I det här avsnittet kommer jag att diskutera informanternas inställningar till framtida språkinlärning. Jag börjar med att behandla det som motiverar informanterna att lära sig språk. Därefter diskuterar jag svaren på frågorna om vilka språk informanterna skulle vilja lära sig näst och vilka språk de ännu vill behärska. Till slut ber jag informanterna att namnge tre språk som de tror att kommer att vara de mest nyttiga språken i framtiden. Detta avsnitt baserar sig endast på enkäten.

Dima konstaterar att språk är för henne en hobby men också ett yrke. Hon vill tala alla språk i landet där hon bor. Gunilla noterar att intresset är det som får henne att studera språk. Joanna studer språk för att språkinlärning utvidgar hennes världsåskådning och hur hon bemöter främmande människor och kultur. Olika lingvistiska strukturer och folkens traditioner och historia får Sven att studera språk. För Maria handlar det om resor och hobbyer i fråga om vad som motiverar henne att studera språk. Ivan däremot vill lära sig språk för att känna sig bekväm i varje land han reser och för att kunna kommunicera med främmande människor på deras modersmål.

Tabell 16: Informanternas framtid vad gäller språkinlärning

Informant	Vill lära sig	Viktigaste språk i framtiden
Dima	Italienska, japanska och ryska	Engelska, franska och tyska
Gunilla	Bättre språken som hon redan behärskar	Engelska franska och spanska
Joanna	Kinesiska, finska, spanska och ryska	Engelska, kinesiska och spanska
Sven	Walesiska, litauiska och hebreiska	Engelska och kinesiska
Maria	Bättre ryska och tjeckiska + slaviska språk	-
Ivan	Något skandinaviskt språk samt förbättra sina kunskaper i språk som han redan behärskar	Engelska, kinesiska och arabiska

Dima vill som nästa språk studera italienska men hon vill behärska också japanska och ryska i framtiden (tabell 16). Gunilla önskar däremot att gå vidare med sina studier i estniska medan hon vill ännu bättre behärska de språk som hon kan i framtiden. Joanna anger sig börja kinesiska under hösten 2016 men hon skulle vilja studera finska spanska och ryska i framtiden. Näst skulle Sven vilja studera walesiska och litauiska men han vill behärska också hebreiska senare i framtiden. Maria skulle som nästa språk vilja lära sig jiddisch medan hon vill förbättra sin ryska och tjeckiska och studera andra slaviska språk såsom ukrainska senare i framtiden. Ivan svarar däremot att:

Ett skandinaviskt språk för omväxlings skull. Jag har inte bestämt än vilket av de skandinaviska språken. Kanske svenska men inte finska. Förlåt. :) Jag vet att detta språk är mycket svårt att behärska så det skulle ta för länge att lära sig. :) Men i alla fall nu håller jag på med att lära mig portugisiska (mitt sjunde språk). Jag måste först behärska detta språk. (Ivan; min översättning)

På frågan vilka språk vill du studera ännu i framtiden svarar han

Ett skandinaviskt språk, sedan kanske italienska, tjeckiska, litauiska och rumänska. Detta är ganska realistiskt tycker jag. Ärligt talat skulle jag vilja lära mig arabiska men jag tror att jag aldrig kommer att behärska språket. (Ivan; min översättning)

Dima anser att engelska, franska och tyska är de tre mest nyttiga språken i framtiden i fråga om europeiska språk. Enligt Gunilla är engelska, spanska och franska de viktigaste språken i framtiden på grund av världssituationen. På frågan vilka tre språk Joanna anser vara mest nyttiga i framtiden svarar hon

”Fast jag har privilegiet att jobba med nästan alla språk som jag kan varje dag gillar jag inte ordet nyttig. Du borde välja språken som du kommer att studera på basis av dina egna intressen och nöjen för att vara tillräckligt motiverad att jobba hårt något som krävs för att nå en bra nivå i ett språk. När jag har sagt detta dessa är mina tankar om nyttighet: 1) kinesiska skulle vara nyttigt att lära sig för den yngre generationen på grund av uppenbara ekonomiska och demografiska skäl. Vilken variant borde man välja är kanske mindre uppenbart. 2) spanska för att så många människor talar språket i så många delar av världen 3) engelska på grund av att detta språk är ett lingua franca runtom världen vare sig vi gillar saken eller inte (Joanna; min översättning)

Sven har angett bara två språk nämligen engelska och mandarin kinesiska. Maria undrar om jag menar tre viktiga språk för henne eller för människor i allmänhet. Därför har hon inte svarat på denna fråga. Ivan anser engelska, arabiska och kinesiska vara de tre väsentligaste språken i framtiden. Han tillägger:

”Beror på hur länge i framtiden du vill titta på men genom att det är ett faktum att du kan göra vad som helst med engelska, den nutida politiska situationen samt var alla saker produceras tänker jag att jag inte behöver kommentera mera. (Ivan; min översättning)

5. SLUTDISKUSSION

Jag har i min undersökning använt enkät och intervju vilkas syfte är att undersöka polyglotters flerspråkiga språkbruk. Materialet för min undersökning består huvudsakligen av 4 delar (språkinläring, språkanvändning språkbehärskning samt språk och framtiden). Enkäten besvarades av sex informanter och fyra av dem deltog även i intervjun. Modersmålet är svenska hos fyra informanter (av vilka en är tvåspråkig svenska/polska) medan en har slovakiska som modersmål och en lettiska. Fem av informanterna översätter text i sitt arbete medan en är "språkassistent".

I min undersökning använder jag mig av kvalitativa inslag för djupanalys av intervjusvar men också kvantitativa när jag redovisar för resultat av enkäten. Resultaten visar bl a att för det mesta använder informanterna båda formella och informella metoder vid språkinläring. Om båda metoderna inte är aktuella finns det en tendens att informanterna använder litet mer informella metoder (vardagliga samtal, böcker, tidningar, tv, radio/musik) än formella metoder (språkkurser, studier vid universitet).

Alla informanter anger sig behärska S1 (muntlig produktion, skriftlig produktion, läs-, och hörförståelse) på högsta nivå (nivå 5 i enkäten). Gunilla, Joanna och Ivan har motsvarande nivå även för S2 medan Maria har placerat sitt S2 på den lägsta nivån. Gunilla, Joanna och Ivan anser att de har nivå 5 även för S3 medan Sven har angett den lägsta nivån. Maria placerar sin behärskning av S4 på högsta nivån men Joanna anser sig ha lägst nivå på S4 bland sina sex språk. Vad gäller S5 anger Sven högsta nivå medan Maria anger lägst. Sven har högst nivå också för sitt S6 medan Joanna har den lägsta nivån. Jag kan alltså konstatera att behärskning av de enskilda språken i de sex informanternas viktigaste språk inte följer samma ordning som informanterna angett för sina språk då de placerat in dem som S1-S6. Det skulle ha varit intressant att mera ingående ha kunnat följa upp vad dessa olikheter beror på.

Alla informanters DLC förutom Gunillas består av tre språk (Gunilla fyra språk). Hypotesen om tre språk i DLC är alltså för det mesta bekräftad. Såsom kom fram i teoridelen (se avsnitt 2.5) spelar de politiska, kulturella och sociala sammanhangen i

människans liv en stor roll också enligt mina resultat på hur många språk individen använder sig av i sin vardag samtidigt, periodvis eller under hela eller delar av sitt liv.

Alla informanter anser att kultur spelar en mycket viktig roll vad gäller språkinläring. Gunilla säger att det inte räcker till att man bara lär sig språket utan man ska veta hur språket används i en viss miljö för att få en fullständig bild av språket. Sven noterar däremot att det är viktigt att man känner till tabun i de olika kulturerna för att undvika dessa. Han konstaterar också att man inte kan tala med samma talhastighet med människor från olika kulturer. Därtill ska man vara försiktig med slang: man måste veta hur man tilltalar folk i olika sammanhang. Maria anser att om konst, seder osv. är intressanta blir språket mer attraktivt att lära sig. Ivan konstaterar att genom att känna till kulturen kan man mer eller mindre förstå hur modersmålstalarna tänker.

Dimas mål är att lära sig italienska japanska och ryska i framtiden. Hon anser att engelska franska och tyska är de viktigaste språken i framtiden. Gunilla däremot vill behärska bättre de språk som hon redan kan. Engelska spanska och franska är enligt henne de tre viktigaste språken. Joannas mål är att kunna tala flytande kinesiska, finska, spanska och ryska. För Joanna är kinesiska spanska och engelska de tre viktigaste språken. Sven däremot vill studera walesiska, litauiska och hebreiska. Han har angett två språk som han anser viktiga i framtiden nämligen engelska och mandarin kinesiska. Maria vill förbättra sina kunskaper i ryska och tjeckiska och därtill vill hon studera andra slaviska språk (såsom ukrainska) och jiddisch. Hon har inte angett vilka språk hon ser som de mest nyttiga i framtiden. Slutligen vill Ivan studera något skandinaviskt språk (kanske svenska) i framtiden och förbättra sina kunskaper i språk han redan behärskar. Engelska, kinesiska och arabiska anser han vara de mest nyttiga språken i framtiden.

Med ytterligare studier kunde man besvara frågor som om det t.ex. är möjligt att lära sig nya språk under hela livet och hurdana slutresultaten blir jämfört med tidigt inlärd språk. Det skulle också vara intressant att undersöka påståendet om att ju flera språk man kan desto lättare blir det sedan att tillägna sig nya språk (vilket Sven nämner). Därtill skulle man kunna studera om benägenhet för språk eller andra egenskaper är nödvändiga samt om benägenheten samspelar med åldern. Ytterligare kan man djupare gå in på vilka

motivationsrelaterade faktorer som är nödvändiga för att tillägna sig nya språk. Enligt mina informanter är de viktigaste att man har bra motivation och en uppriktig vilja att lära sig språket och att ens attityder mot målkultur är positiva. Vidare kunde man undersöka om polyglotter är speciella språkinlärare eller om de använder samma strategier, tekniker och ansträngning som alla andra som lär sig språk. Slutligen kunde man följa upp och se om det är möjligt för polyglotter att upprätthålla höga kunskaper i sina språk utan ständig input av språken.

I en fortsatt studie skulle jag också revidera fråga 10 i enkäten (se bilaga 2) så att man inte räknar med modersmålet. Därtill skulle det vara bra att man kunde kryssa för mer än fyra alternativ om det behövs. I det här skedet måste informanten välja de fyra som hen anser mest viktiga. På så sätt hade detta också en stor betydelse för resultaten. Med tanke på intervjun skulle man i fortsättningen kunna ta bättre hänsyn till att det är svårt att tolka efteråt vad någon har sagt om man har ringt henne (åtminstone mycket svårare än om man har informantens ord direkt på papper). I en nu studie skulle jag ha exakt samma frågor i enkäten och intervjun för att lättare kunna jämföra resultaten.

LITTERATUR

Aarsæther, F., J. Cromdal, & A-C Evaldsson (red.) (2003). *Ett vardagsliv med flera språk*. Stockholm: Liber 2003.

Aronin, L. & D. Singleton (2012). *Multilingualism*. John Benjamins Publishing Company.

Baker, C. & S. Prys Jones (red.). (1997). *Encyclopedia of Bilingualism and Bilingual Education*. Clevedon: Multilingual Matters.

Baker, C. (2006). *Foundations of Bilingual education and Bilingualism*. Clevedon: Multilingual Matters.

Brown, H.D. (1987). *Principles of Language Learning and Teaching*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Byram, M. Morgan, C. and Colleagues. (1994). *Teaching and Learning Language and Culture*. Great Britain: WBC.

Cao, Y. Q. (2013). Exploring dynamism in willingness to communicate: A longitudinal case study. *Australian Review of Applied Linguistics*, 36(2), 160–176.

Centrum för tvåspråkighetsforskning. 2017. *Avancerad andraspråksanvändning (AAA) (2006-2012)*. Citerat 9.11.2017, Tillgänglig:
<http://www.biling.su.se/forskning/forskningsprojekt/avslutade-projekt/avancerad-andraspr%C3%A5ksanv%C3%A4ndning-aaa-2006-2012-1.91825>

Cheng, L. D. Klinger, J. Fox, C. Doe, Y. Jin, & J. Wu. (2014). Motivation and Test Anxiety in Test Performance Across Three Testing Contexts: The CAEL, CET and GEPT. *TESOL Quarterly* 48 (2): 300–330. doi:10.1002/tesq.105.

Collinder. B. (1959). *Språket. Inledning till det vetenskapliga språkstudiet*. Stockholm: Natur och kultur.

Cook, V.J. (1991). The poverty-of-the-stimulus argument and multicompetence. *Interlanguage studies bulletin* (Utrecht), 7(2), pp. 103-117.

Cortazzi, M. & L. Jin (1993). Cultural orientation and academic language use. I: L. Thompson, D. Graddol & M. Byram (eds.) *Language and culture*. Clevedon: Multilingual Matters.

Denscombe, M. (2014). *The Good Research Guide: For Small-scale Research Projects*. Maidenhead, Berkshire: McGraw-Hill Education.

- Dewaele, J. M. (2007). The Effect of Multilingualism Sociobiographical and Situational Factors on Communicative Anxiety and Foreign Language Anxiety of Mature Language Learners. *The International Journal of Bilingualism* 11 (4): 391–409. doi:10.1177/13670069070110040301.
- Dewaele, J. M., K. V. Petrides & A. Furnham. (2008). The Effects of Trait Emotional Intelligence and Sociobiographical Variables on Communicative Anxiety and Foreign Language Anxiety among Adult Multilinguals: A Review and Empirical Investigation. *Language Learning* 58 (4): 911–960. doi:10.1111/j.1467–9922.2008. 00482.x.
- Edwards, J. (2012). *Multilingualism: Understanding Linguistic Diversity*. London & New York: Continuum.
- Eklund G. (2012). Kvalitativt inriktad metodologi och metod (föreläsning). Citerad 9.11.2017.) Tillgänglig: <https://www.vasa.abo.fi/users/geklund/PDF/Met%20&%20Met%20Komp.pdf>.
- Ellis, R. (1984). *Classroom second language development*. Oxford: Pergamon.
- Ellis, R. & C. Roberts (1987). Two approaches for investigating Second Language Acquisition. I: R. Ellis (ed.) *Second Language Acquisition in Context*. London: Prentice Hall.
- Europeiska kommissionen. (2015). Officiella EU – språk. Citerat 1.11.2017. Tillgänglig: <https://ec.europa.eu/info/departments/translation>.
- Ewald, J. D. (2007). Foreign Language Learning Anxiety in Upper-Level Classes: Involving Students as Researchers. *Foreign Language Annals* 40 (1): 122–142. doi:10.1111/j.1944–9720. 2007.tb02857.x.
- Fabbro, F. (1999). *The Neurolinguistics of Bilingualism. An introduction*. Hove (UK): Psychology Press.
- Gardner. R.C. & P.D. MacIntyre (1993). On the measurement of affective variables in second language learning. *Language learning*. 43, 157–194.
- Grosjean, F. (1992). Another view of bilingualism. I: Harris, R. (ed). *Cognitive Processing in Bilinguals*. Amsterdam, North-Holland.
- Holme, I.M. & B.K. Solvang (1997). *Forskningsmetodik, om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.
- Horwitz, E. K., M. B. Horwitz & J. Cope. (1986). Foreign Language Classroom Anxiety. *The Modern Language Journal* 70 (2): 125–132. doi:10.1111/j.1540–4781. 1986.tb05256. x.

Horwitz, E.K. & D.J. Young (1991). *Language anxiety: From theory and research to classroom implications*. Pearson College Div.

Hudson, R. (2012). How many languages can a person learn? I: E. M. Rickerson & B. Hilton (red.), *The Five-Minute Linguist*. Bite-Sized Essays on Language and Languages, 24. Sheffield, Equinox. 102–105.

Hyltenstam, K. (2016). The polyglot –an initial characterization on the basis of multiple anecdotal accounts I K. Hyltenstam (ed.), *Advanced Proficiency and Exceptional Ability in Second Languages*. Boston/Berlin: Mouton de Gruyter. 215-240.

Hyltenstam, K. & Milani, T. (2012). Flerspråkighetens sociopolitiska och sociokulturella ramar. I: Hyltenstam, K., M. Axelsson & I. Lindberg (red.). *Flerspråkighet: en forskningsöversikt*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Vetenskapsrådets rapportserie 5: 2012.

Iveroth, E. (2012). Kap 10 Case Studies (Fallstudier), Kap 11 Action Research (Aktionsforskning) (föreläsning). Citerat 9.11.2017. Tillgänglig: chrome-extension://oemmdcbldboiebfnladdacbfmadadm/https://studentportalen.uu.se/uusp-webapp/auth/webwork/filearea/download.action?nodeId=949772&toolAttachmentId=179573.

Izzo, S. (1981). *Second Language Learning: A Review of Related Studies*. Rosslyn, VA: National Clearinghouse for Bilingual Education.

Jee, M. (2014). Affective Factors in Korean as a Foreign Language: Anxiety and Beliefs. *Language, Culture and Curriculum* 27 (2): 182–195. doi:10.1080/07908318.2014.918626.

Kemp, C. (2009). Defining multilingualism. I: Aronin L & Hufeisen B (eds), *The exploration of multilingualism*. Aila Applied linguistics series 6. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. 11–25.

Kramsch, C. (1991). Culture in language learning: A view from the United States. I: K. De Bot, R. Ginsberg & C. Kramsch (eds), *Foreign Language Research in Cross-Cultural Perspective*. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Krashen, S. (1981). *Second Language Acquisition and Second Language Learning*. Oxford: Pergamon.

Krauss, M. (1992). The world's languages in crisis. *Language*, 68, 4–10.

Ladberg, G. (2003). *Barn med flera språk. Tvåspråkighet och flerspråkighet i familj, förskola, skola och samhälle*. Stockholm: Liber AB.

La Forge, P.G. (1983). *Counseling and culture in Second Language Acquisition*. Oxford: Pergamon Press.

- Laurén, C. (2006). *Tidig inläring av flera språk: teori och praktik*, Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja.
- Lewis, M.P. (2009). Ethnologue: Languages of the World. Citerat 9.11.2017. Tillgänglig: <http://www.ethnologue.com/>.
- Limbach, G. (2006). *Folkloristiska arkivet vid Åbo Akademi. Arkivguide*. Åbo 2006.
- Littlewood, W. (1981). *Communicative language teaching: an introduction*. Cambridge [England], Cambridge University Press.
- Liu, M., & J. Jackson. (2008). An Exploration of Chinese EFL Learners Unwillingness to Communicate and Foreign Language Anxiety. *The Modern Language Journal* 92 (1): 71–86. doi:10.1111/j.1540-4781.2008.00687.x.
- MacIntyre, P. D. (1995). On Seeing the Forest and the Trees: A Rejoinder to Sparks and Ganschow. *The Modern Language Journal* 79 (2): 245–248. doi:10.1111/j.1540-4781.1995.tb05438.x.
- MacIntyre, P. D. (1999). Language Anxiety: A Review of Literature for Language Teachers. I: D. J. Young (red.), *Affect in Foreign Language and Second Language Learning*. New York: Mc Graw Hill Companies. 24 – 43.
- MacIntyre, P. D. & R. C. Gardner. (1991). Language Anxiety: Its Relationship to Other Anxieties and to Processing in Native and Second Language. *Language Learning* 41 (4): 513–534.
- MacIntyre, P. D. & R. C. Gardner. (1994). The Effect of Induced Anxiety on Three Stages of Cognitive Processing in Computerised Vocabulary Learning. *Studies in Second Language Acquisition* 16: 1–17.
- MacIntyre, P. D., Z. Dörnyei, R. Clément & K.A. Noels (1998), Conceptualizing Willingness to Communicate in a L2: A Situational Model of L2 Confidence and Affiliation. *The Modern Language Journal*, 82: 545–562. doi:10.1111/j.1540-4781.1998.tb05543.x.
- Marcos-Llinás, M. & M. Juan-Garau. (2009). Effects of Language Anxiety on Three Proficiency-level Courses of Spanish as a Foreign Language. *Foreign Language Annals* 42 (1): 94–111. doi/10.1111/j.1944-9720.2009.01010.x.
- McArthur, T. (ed). (1992). *The Oxford Companion to the English Language*. Oxford: OUP
- McDonough, S. (1981). *Psychology in Foreign Language Teaching*. London: Allen and Unwin.
- McLaughlin, B. (1987). *Theories of Second-Language Learning*. London: Arnold.

Nationalencyklopedin. (2017). Pidginspråk. Citerat 9.11.2017. Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/pidginspråk>.

Nationalencyklopedins ordbok, vol. 3. 1996. Höganäs, Bra böcker

O'Laoire, M. & L. Aronin (2005), September. Thinking of Multilinguality— 'myself' or 'my various selves'? An exploration of the identity of multilinguals. In *Proceedings of the Fourth International Conference on Third Language Acquisition and Multilingualism. Fribourg/Freiburg and Biel/Bienne, Switzerland*, 8–10.

Odlin, T. (1989). *Language Transfer: Cross-Linguistic Influence in Language Learning*. Cambridge: Cambridge University Press.

Pfister, G. & Y. Poser (1987). *Culture, Proficiency and Control in FL Teaching*. Lanham, New York and London: University Press of America.

Phillips, E. M. (1992). The Effects of Language Anxiety on Students' Oral Test Performance and Attitudes. *The Modern Language Journal*, 76: 14–26. doi:10.1111/j.1540-4781.1992.tb02573.x.

Preston, D. (1989). *Sociolinguistics and Second Language Acquisition*. Oxford: Blackwell.

Richards, T.A. (2017). What is social anxiety?. Social anxiety institute 2017. Citerat 19.9.2017. Tillgänglig: <https://socialanxietyinstitute.org/what-is-social-anxiety>.

Santos, A., J. Cenoz & D. Gorter (2015). Communicative anxiety in English as a third language. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, DOI: 10.1080/13670050.2015.1105780.

Schiffman, H.F. (1996). *Linguistic Culture and Language Policy*. London and New York: Routledge.

Schneier, F.R., C. Blanco, S.X. Antia & M.R. Liebowitz (2002). The social anxiety spectrum. *Psychiatric Clinics of North America*, 25 (4), 75 –774.

Schumann, J. (1978). Social and psychological factors in second language acquisition. I: J Richards (red.) *Understanding Second and Foreign Language Learning*. Rowley, MA: Newbury House

Seelye, H.N. (1974). *Teaching Culture: Strategies for Foreign Language Educators*. Skokie, IL, National textbook Company.

Seliger, H. (1988). Psycholinguistic issues in second language acquisition. I: L. Beebe (red.) *Issues in Second Language Acquisition: Multiple Perspectives*. New York: Newbury House.

Sorenson, A. (1967). Multilingualism in the Northwest Amazon. *American Anthropologist* 69, 674–684.

Thompson, A. S. & A. Khawaja. (2015). Foreign Language Anxiety in Turkey: The Role of Multilingualism. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 1–16.
doi: 10.1080/01434632.2015.1031136.

Thompson, A. S. & J. Lee. (2013). Anxiety and EFL: Does Multilingualism Matter? *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism* 16 (6): 730–749.
doi:10.1080/13670050.2012.713322.

Wikipedia. (2017). Europeiska unionens officiella språk. Citerat 1.11.2017. Tillgänglig: https://sv.wikipedia.org/wiki/Europeiska_unionens_officiella_spr%C3%A5k#Spr.C3.A5kpolicy.

Wringe, C. (1989). *The Effective Teaching of Modern Languages*. London: Longman.

BILAGOR

Bilaga 1: Questions for the survey

<https://eforms.uwasa.fi/lomakkeet/4387/lomake.html>

Bilaga 2: Questions for the interview

Intro

What languages are spoken in the area next to you?

Context

1 What does a language mean to you?

2 With who do you use your languages and for what purpose?

3 If you had more than six languages how did you choose those languages which you mentioned in the survey? In other words how do you understand “most important languages”?

4 In question 5 you were asked to pick those learning methods that suit you the best when trying to activate and improve your skills in your languages. Now describe more precisely why you use those methods you picked and how does them help you?

5. In question 8 you were supposed to choose the language skills you prefer in using your languages. Justify your answer here please

Ability

6 What parts does the ability consist of? How would you define ability in learning languages?

7 In question 9 you depict your skills in the different languages. Now, describe your skills more precisely concerning your languages.

8 When learning a new language what are you trying to learn first and why?

9 When learning languages do you usually set some particular goals for yourself? If so, describe them here

10. What kind of memory techniques do you use when learning a language (lexique grammar.)

Culture

11. What is the definition of a culture according to you?
12. What kind of a role does the culture play in learning languages?
13. What kind of a role does the attitudes towards the target culture play in language learning?
- 14a. Have you spent longer periods of time abroad learning the languages in the target cultures? When? How long? What did you do?
- 14b If yes how relevant was this experience for your language learning?
15. Do you identify yourself with the culture of the languages you speak? If so how does this emerge?

Nature of a Polyglot

16. How would you describe yourself as a polyglot? What kind of languages do you prefer learning?
17. What are the pros and cons in being a polyglot?? Are there any disadvantages?
18. Being a polyglot does your prior knowledge of other languages or language learning in general help you when learning a new language? If so how?
19. Some people are said to speak over 50 languages fluently. Do you think that's possible? Why? When are you going to stop learning new languages?
20. Do you think that being a polyglot helps you in learning other skills? If so how?

THANK YOU FOR SPENDING YOUR TIME HELPING ME IN THE SURVEY!

Bilaga 3: Alla språk som informanterna behärskar

I: framgår i intervjun

	Dima	Gunilla	Joanna	Sven	Maria	Ivan
engelska	X	X	X	X	X	X
franska	X	X	X	X	X	X
tyska	X		X	X	X	X
svenska		X	X	X	X	
spanska	X	X		X I		
grekiska				X		X
tjeckiska	X			X		
italienska		X		X I	X	
slovakiska	X			X I		
polska					X	
ungerska			X			
portugisiska			X			X 1
holländska		X				
ryska	X			X I		
lettiska						X
estniska		X1				
danska				X I		
norska				X I		
finska				X I		
slovenska				X I		
walesiska				X I		
baskiska				X I		

